

Donatus Melior.

Catonis Carmen de moribus.

De Arte Libellus.

Inc
298
Ant. Mancinellus Veliternus: Pindaro.
Quinto & festo filioliis suis.

Donati libellū Grāmaticæ aditū: pluribus quidē locis scriptoꝝ incuria deprauatū: uobis elinmare cōstitui. Est enim difficile mutare animi habitū semel cōstitutū. Et ut Fabius meminīt: natura tenacissimi sumꝰ eorum quæ rudibus animis percipiunt. Vísū est insuper: quo & uobis & posteris ego ꝑdessem: difficiliora quæq; uernacula lingua exponere. Nō enim studiorū initia docti solū exercent uti par esset. Itaq; ne recta & uera doctrina careatis: ne etiā ab errore lapsos reuocari oporteat: habetis hodie quonā pacto rite auspicari possitis. Catonis quoq; cuiusdā opusculū doctria referatū optimisq; sententiis: ubiq; pene corruptū haud piguit emēdare. Verū plerosq; arbitror id miraturos: putātis rē facile esse Donati opus exponere seu docere. minime nāq; aduertūt qbus locis sit difficultas. Sunt enī q̄ multi: qui difficilima quæq; uti planissima trāseūt: & si ab aliquo forte postularent: caderēt q̄ facillime: q; ipse qdē sæpius animaduerti. Sciendū præterea. M. Catonē librū etiā edidisse qui inscriptꝰ est carmē de moribus q; geliꝰ li. x. meminīt postq̄ uero donatū hūc recte edidiceritis Summā declinatiōis & cōstructionis libellū: quos āno superiori edidimus memoriæ cōmēdantes: facile totiꝰ Grāmaticæ summā scietis. Valete q̄ optime dulcissima proles. Datū i urbe itra Cal. Decemb. M. cccc. lxxxvij. In calce uero Donati quædam alia perutilia notabunt.

Donatus Melior. Catonis Carmen
de moribus. De arte Libellus.

Ianua sum rudibus primam cupientibus artem :
 Nec sine me quisquam rite peritus erit.
 Nam Genus & Casum Speciem Numerumq; Figurã
 His quæ flectuntur partibus insinuo.
 Pono modum reliquis quid competat ordine pandens
 Et quam nõ doceam dictio nulla manet.
 Ergo legas: studiumq; tibi rudis adice lector :
 Nam celeri studio discere multa potes.

Q uare quæ pars est: nomen est: Q uare
 est nomen: quia significat substantiam
 & qualitatem propriam uel com̄unem
 cum casu. Nomini quot accidunt: quin
 que. Q uæ: Species, Genus, Numerus
 Figura et Casus. Cui⁹ speciei: primitiue. Q uare: quia
 a nullo deriuatur. Cuius speciei poeta: deriuatiua. Vn
 de deriuatur: a poesis. Cuius generis poeta: masculini.
 Q uare: quia præponitur ei in declinatione unum arti
 culare pronomen hic. Cuius generis musa: foemini
 ni. Q uare: quia præponitur ei in declinatione unū
 articulare pronomen hæc. Cuius generis scannum
 neutri. Q uare: quia præponitur ei in declinatione

unum articulare pronome hoc. Cuius generis homo?
communis. Quare? quia præponunt ei in declinatione
duo articularia pronomina hic & hæc. Cuius generis
fœlix? omnis. Quare? quia præponuntur ei in decli-
natione tria articularia pronomina hic & hæc & hoc.

Cuius generis dies? incerti. Quare? quia nulla ratio-
ne cogente: sola auctoritas ueterum sub diuerso genere
ptulit. Cuius generis hic passer & hæc aquila? p̄miscui

Quare? quia sub una uoce & uno articulo denotat ani-
malia utriusq; sexus. Cuius numeri? singularis. Quare?
quia singulariter profertur. Cuius numeri? pluralis.

Quare? quia pluraliter pfertur. Cuius figuræ iustus?
simplicis. Quare? quia simpliciter profertur. Cuius fi-
guræ iniustus? cōpositæ. Vnde cōponitur? ex in & iu-

stus cōponitur iniustus. Cuius figure iniustitia? decō-
positæ. Quare? quia non per se componitur: sed a cō-

posito nomine deriuatur. Quod est illud? iniustus: in-
de uenit iniustitia. Cuius casus dominus? nominatiui.
Quare? quia in tali casu declinando reperitur & eius
sensum retinet.

Prima declinatio nominis est: cuius genitiuus
singularis in æ diphthongon desinit: ut hic poe-
ta huius poetæ. & hæc musa huius musæ.

Nominatiuo hic poeta: lo poeta. Genitiuo huius
poetæ: del poeta. Datiuo huic poetæ: al poeta.
Accusatiuo hunc poetā: lo poeta. Vocatiuo o poeta.
Ablatiuo ab hoc poetā: dal poeta. Pluraliter nominati-
uo hi poetæ li poeti. Genitiuo horum poetarum dellī

poeti. Dativus his poetis: alii poeti. Accusativus hos poetas li poeti. Vocativus o poeta. Ab his poetis dali poeti.

Nominativus hæc musa. Genitivus huius musæ. Dativus huic musæ. Accusativus hæc musam. Vocativus o musa. Ablativus ab hac musa. Plurali Nominativus hæc musæ. Genitivus harum musarum. Dativus his musis. Accusativus has musas. Vocativus o musæ. Ablativus ab his musis.

Nominativus hic & hæc aduena. Genitivus huius aduena. Dativus huic aduena. Accusativus hunc & hæc aduenam. Vocativus o aduena. Ablativus ab hoc & ab hac aduena. Plurali. Nominativus hi & hæc aduena. Genitivus horum & harum aduena. Dativus his aduenis. Accusativus hos & has aduenas. Vocativus o aduena. Ablativus ab his aduenis.

Secunda declinatio nominis est: cuius genitivus singularis in i productam desinit: ut. Hic. Dominus huius domini. & hic Deus huius dei.

Nominativus hic dominus. Genitivus huius domini. Dativus huic domino. Accusativus hunc dominum. Vocativus o domine. Ablativus ab hoc domino. plurali. Nominativus hi domini. Genitivus horum dominorum. Dativus his dominis. Accusativus hos dominos. Vocativus o domini. Ablativus ab his dominis.

Nominativus hic deus. Genitivus huius dei. Dativus huic deo. Accusativus hunc deum. Vocativus o deus. Ablativus ab hoc deo. Pluraliter nominativus hi dei uel dii. Genitivus horum deorum uel deum. Da

tiuo his deis uel diis. Accusatiuo hos deos. Vocatiuo o dei uel dii. Ablatiuo ab his deis uel diis.

Rominatiuo hic magister. Genitiuo huius magistri. Datiuo huic magistro. Accusatiuo hunc magistrum. Vocatiuo o magister. Ablatiuo ab hoc magistro. Plurali Nominatiuo hi magistri. Genitiuo horum magistrorum. Datiuo his magistris. Accusatiuo hos magistros. Vt o magistri. Ablatiuo ab his magistris.

Rominatiuo hoc scamnum. Genitiuo huius scamni. Datiuo huic scamno. Accusatiuo hoc scamnum. Vocatiuo o scamnum. Ablatiuo ab hoc scamno. Plurali. Nominatiuo haec scamna. Genitiuo horum scamnorum. Datiuo his scamnis. Accusatiuo haec scamna. Vocatiuo o scamna. Ablatiuo ab his scamnis.

Tertia declinatio nominis est: cuius genitiuus singularis in is correptam desinit: ut. Hic pater huius patris: & haec mater huius matris.

Rominatiuo hic pater. Genitiuo huius patris. Datiuo huic patri. Accusatiuo hunc patrem. Vocatiuo o pater. Ablatiuo ab hoc patre. Plurali. Nominatiuo hi patres. Genitiuo horum patrum. Datiuo his patribus. Accusatiuo hos patres. Vocatiuo o patres. Ablatiuo ab his patribus.

Rominatiuo haec Mater: Genitiuo huius matris. Datiuo huic matri. Accusatiuo hanc matrem. Vt o mater. Ablatiuo ab hac matre. Plurali. Nominatiuo haec matres. Genitiuo harum matrum. Datiuo his matribus. Accusatiuo has matres. Vocatiuo o matres. Ablatiuo ab

his matribus.

Nominatiuo hoc pascha. genitiuo huius pascha-
tos & paschatis. Datiuo huic paschati. accusati-
uo hoc pascha. Vocatiuo o pascha. ab hoc paschate an-
tiqui uero hæc pascha huius paschæ dixerunt: sicut hec
Syrma huius syrma: Nunc uero Syrma syrmat. hoc
pascha paschatis.

Nominatiuo hic & hæc homo. genitiuo huius ho-
minis. Datiuo huic homini. accusatiuo hunc &
hanc hominem. uocatiuo o homo. Ablatiuo ab hoc &
ab hac homine. Plurali. Nominatiuo hi & hæ homines
Genitiuo horum & harum hominum. Datiuo his ho-
minibus. accusatiuo hos & has homines. uocatiuo o
homines. ablatiui ab his hominibus.

Nominatiuo hic & hæc omnis & hoc omne. geni-
tiuo huius omnis. Datiuo huic omni. accusatiuo
hunc & hanc omnem & hoc omne. uocatiuo o omnis
& omne. ablatiui ab hoc & ab hac & ab hoc omni. Plu-
rali. Nominatiuo hi & hæ omnes & hæc omnia. geniti-
uo horum & harum & horum omnium. Datiuo his om-
nibus. accusatiuo hos & has omnes uel omnis & hec omnia.
uocatiuo o omnes & o omnia. ablatiui ab his omnibus.

Nominatiuo hic & hæc & hoc felix. Genitiuo hu-
ius felicitis. Datiuo huic felici. accusatiuo hunc
& hæc felicem & hoc felix. uocatiuo o felix. ablatiui ab
hoc & ab hac & ab hoc felice uel felici. Plurali. No-
minatiuo hi & hæ felices & hæc felicia. Genitiuo
horum & harum & horum felicitum. Datiuo his felicibus

bus. Accusatiuo hos & has foelices & hæc foelicia. Vo
catiui o foelices & o foelicia. Ablatiui ab his foelicibus.

Quarta declinatio nominis est: cuius genitiuus
singularis in us uel in u productum definit: ut
hic. Visus huius uisus & hoc cornu huius cornu.

Nominatiui hic Visus. Genitiui huius uisus.
Datiui huic uisui. Accusatiui hunc uisum. Vo
catiui o uisus. Ablatiui ab hoc uisu. Plurali. Nomi
natiui hi uisus. genitiui horu uisu. Datiui his uisib.
Actio hos uis. Vocatiui o uis. Ablatiui ab his uisib.

Nominatiui hæc. Manus. genitiui huius ma
nus. Datiui huic manui. Accusatiui hanc ma
num. Vocatiui o manus. Ablatiui ab hac manu. Plu
rali. Nominatiui hæc manus. genitiui harum manu.
Datiui his manibus. Accusatiui has manus. Vocati
ui o manus. Ablatiui ab his manibus.

Nominatiui hæc domus. genitiui huius domus
uel domi. Datiui huic domui. Accusatiui hanc
domum. Vocatiui o domus. Ablatiui ab hac domo.
Plurali nominatiui hæc domus. Genitiui harum do
mum & domorum. Datiui his domibus. Accusatiui
has domos. Vocatiui o domus. Ablatiui ab his domi
bus. Qui uero aliter docuit a doctorum usu abhorret
haud ergo sequendus.

Nominatiui hoc cornu. Genitiui huius cornu.
Datiui huic cornu. Accusatiui hoc cornu. Vo
catiui o cornu. Ablatiui ab hoc cornu. Plurali nomi
natiui hæc cornua. Genitiui horum cornuum. Dati

uo his cornibus. Accusatiuo hæc cornua. Vocatiuo o cornua. Ablatiuo ab his cornibus.

Quinta declinatio nominis est: cuius genitiu⁹ singularis in ei diuisas syllabas definit: ut . Hic uel hæc dies huius diei. & hæc res huius rei.

Rominatiuo hic uel hæc dies. genitiu⁹ huius diei. Dat^o huic diei. Accusatiuo hunc uel hanc diem. Vt^o o dies. Ablatiuo ab hoc uel ab hac die. Plurali Nominiatiuo hi dies genitiuo horum dierum. datiuo his dieb⁹. Act^o hos dies. Vocatiuo o dies Ablatiuo ab his dieb⁹

Rominatiuo hæc res. Genitiuo huius rei. Dat^o huic rei. Accusatiuo hæc re. Vt^o o res. Abl^o ab hac re. plurali Nt^o hæ res. Genitiuo harū rerū. Dat^o his rebus. Act^o has res. Vt^o o res. Ablatiuo ab his rebus.

Rominatiuo hæc species. Genitiuo huius speciei. Dat^o huic speciei. Accusatiuo hæc specie. Vt^o o species. Ablatiuo ab hac specie. Plurali. Nominatiuo hæ species. Genitiuo harū specierū. Dat^o his specieb⁹. Act^o has species. Vt^o o species. Ablatiuo ab his speciebus. Specierum & speciebus posterī usurparūt. Cicero: ut i Topicis: scribit: dicere noluit quū nullus añ eū dixisset

Quius declinatōnis Bon⁹. na. num? priæ & secūdæ. quare? qa ex parte masculini & neutri ē decliatōnis secūdæ. Ex pte fœminini tātū ē decliatōis primæ: ut

Rominatiuo bonus bona bonum. Genitiuo boni bonæ boni. Datiuo bono bonæ bono. Accusatiuo bonum bonam bonum. Vocatiuo o bone bona bonum. Ablatiuo a bono bona bono. Plurali. Nominatiuo

boni bonæ bona. Genitiuo bonorum bonarū bonorū.
Datiuo bonis. accusatiuo bonos bonas bona. Vuocati
uo o boni bonæ bona. ablatiua a bonis.

D Lurali. Nominatiuo hi duo hæ duæ & hæc duo.
Genitiuo horū duū & duorū harū duarū horū
duū & duorū. dtō his duobus duab⁹ duob⁹. actō hos
duos & duo has duas & hæc duo. utō o duo o duæ & o
duo. ablatō ab his duob⁹ duabus duob⁹. Sic usus hēt.

D Lurali. Nominatiuo hi & hæ tres & hæc tria. ge
nitiuo horum & harum & horum trium. datiuo
his trib⁹. accusatiuo hos et has tres uel tris et hec tria
uocatiuo o tres et o tria. ablatiua ab his tribus.

D Lurali. Nominatiuo hi et hæ et hæc quattuor.
genitiuo horum et harum et horum quattuor.
datiuo his quattuor. accusatiuo hos et has et hæc quat
tuor. uocatiuo o quattuor. ablatiua ab his quattuor.

E T nota q̄ oia noia, nūeralia a quattuor usq; ad cē
tū sunt ois generis: pluralis numeri: idecliabilia

G Onus melior optimus. Bona melior optima.
Bonum melius optimum. Et in aduerbio. Bene
melius optime.

M Alus peior pessim⁹. Mala peior pessima. Malū
peius pessimū. Et i aduerbio. male pei⁹ pessime.

P Ius magis pius piūssimus. Pia magis pia piūssima
Pium magis piūm piūssimum. Et in aduerbio pie
magis pie piūssime.

A Mo quæ pars est: uerbum est quæ est uerbum?
quia cum modis et formis et tēporibus est signi

ficatiuum agendi uel patiendi sine casu. Verbo quot
 accidunt: octo. quæ: genus. tempus. modus species. fi
 gura. coniugatio. persona cum numero. cuius generis
 amo: actiui. quare: quia in o desinens potest facere tra
 sitionem in aliquod rationale animal: unde possit fieri cõ
 uersa locutio i prima uel in secunda persona uel saltem
 in secunda per assumptionem r. Cuius generis amor:
 passiu. quare: quia fit appositio in o per assumptionem
 r. Cuius generis aro: neutri: quare. quia in o desinens
 nõ potest facere transitionẽ ad aliquod rationale animal
 unde possit fieri cõuersa locutio in prima uel in secunda
 persona per assumptionem r. Cuius generis uapulo:
 neutri passiu. quare: quia i neutrali litteratura passiuã
 retinet significationem. Cui⁹ generis gaudeo: neutro
 passiu. quare: quia in prateritis perfectis et in his quæ
 formant ab eis retinet litteraturã passiuorũ: in ceteris
 uero neutrorũ. Cui⁹ generis: sũ neutri substatiui. qre:
 quia in um terminatũ nec actiuũ nec passiuũ: sed solã sub
 stãtiam significat. Cuius generis memini nullius. quare
 qa nec io nec in or desinit: nec descẽdit a uerbo desinẽte
 in o nec ior. Cui⁹ generis largior: cõmũis. qre: qa i pas
 sua litteratura utrãq; retinet significationẽ. s. actiuã &
 passiuã. Cui⁹ generis sequor: deponẽtis. quã: qa depo
 nit unã significationẽ et alterã p se retinet. s. actiuã uel pas
 siuã. Nam sequor retinet actiuam. Lator uero passiuã
 Cuius temporis amo: presentis. quare: quia presens tẽ
 pus designat circa actionẽ uel passionem. Cui⁹ tẽporis
 amabã: preteriti imperfecti: quare: quia preteritũ i per

fectum tempus designat circa actionem uel passionem.
Cuius temporis amauit: preteriti perfecti. quare: quia
preteritum perfectum tempus designat circa actionem
uel passionem. Cuius temporis amaueram: preteriti
plusquam perfecti quare: quia preteritum plusquam
perfectum tempus designat circa actionem uel
passionem. Cuius temporis amabo: futuri. quare: quia
futurum tempus designat circa actionem uel passionem.
Cuius modi amo: indicatiui. quare: quia indicat rem esse
uel fuisse uel futuram esse. Cuius modi ama: imperatiui.
quare: quia imperat rem esse uel futuram esse. Cuius
modi amarem: optatiui. quare: quia eget aduerbio optadi:
ut perfectum sensum significet. Sape tamen per se uerbum
optatiuum ponitur sine ut uel utinam. Hinc Ouidius. Vellem
nulla forem. Lucanus iteni primo. Dii uisa secudent.
Cuius modi ama uerim: subiunctiui. quare: quia subiungit
sibi aliud uerbum: uel subiungitur alteri uerbo: ut perfectum
significet sensum. Cuius modi amare: infinitiui. quare:
quia nec personas diffinit: nec numerum: sed eget sola
alterius uerbi coniunctione. Cuius speciei: primitiua.
quare: quia a nullo deriuatur. Cuius speciei uideo: deriuatiua.
Vnde deriuatur: a uisu. Cuius figura cupio: simplicis.
quare: quia simpliciter profertur. Cuius figura concupio:
composita. Vnde conponitur: ex co & cupio. Cuius
figura concupisco: decomposita: idest a composito deriuata.
Cuius coniugationis amo: prima: quare: quia in secunda
persona presentis i

dicatiui modi: habet a pductā añs i actiuo & neutro In
 passiuo uero communi & deponenti habet a productā
 ante ris ut Amo amas. amor amaris. Cuius coniugatio
 nis doceo: secundæ: quare: quia in secūda persona pre
 sentis indicatiui modi habet e productam ante s & ris:
 ut Doceo doces: doceor doceris. Cuius coniugationis
 lego: tertiæ. quare: quia in secunda persona presentis
 indicatiui modi habet i correptam ante s & e correptā
 ante ris: Lego legis: & legor legeris. Cuius coniugato
 nis audio quartæ. quare: quia in secunda persona pre
 sentis indicatiui modi habet i productam ante s &
 ante ris: ut audio audis: audior audiris. Cuius con
 iugatiōis uolo: nullius. quare: quia anormalum est: &
 nō sequit̄ regulā alicui⁹ cōiugatiōis: ut sum fero & edo.
 Cuius personæ amo: primæ. Prima persona est: quæ
 quū loquitur de seipsa pronūtiat. Cuius psonæ amas:
 secundæ. Secunda persona est: ad quam prima loquit̄
 directo sermone. Cuius personæ amat: tertiæ. Tertia
 persona est de qua prima loquitur ad secūdā extra se &
 illā positā ad quā dirigitur sermo. Cuius personæ ama
 re nullius: & numeri nullius: quare: quia omnia infini
 ta impersonalia: gerundia & supina numeris & perso
 nis deficiūt. Cuius numeri amo: singularis. quare: quia
 singulariter profertur. Cuius numeri amamus: plura
 lis. quare: quia pluraliter profertur.

A Mo. as. at. Amaui. sti. amauit: Ama amet. ama
 re. amauisse. A mandī amando amandum. Ama
 tum amatu. amans & amaturus.

Indicatio modo tempore presentí ego Amo ío
amo. tu amas tu amí. ille amat. quello ama. Plura
liter nos amamus. nuí amamo. uos amatis: uoi amate. il
lí amant quelli amano. Preterito imperfecto: ego ama
bam: ío amaua. tu amabas: tu amauí. ille amabat. quello
amaua. Pluraliter: nos amabamus: noi amauamo. uos
amabatis: uoi amauate: illi amabant: quelli amauano.
Preterito perfecto ego amauí: ío amái & ho amato. tu
amauísti. ille amauit. Pluraliter nos amauímus noi ama
uamo & hauemo amato. uos amauístis: illi amauerunt
uel amauere. Preterito plusquã pfecto ego amauerã: ío
hauea amato: tu amaueras. ille amauerat. Pluralit nos
amaueramus noi haueamo amato. uos amaueratis: illi
amauerãt. Futuro ego amabo: ío amaro. tu amabis ille
amabit pluraliter nos amabim⁹ noi ameremo uos ama
bitis: illi amabunt. Imperatio modo tpe presentí ad se
cundã & tertíã personã ama tu: ama tu. amet ille: ame
quello: pluraliter amemus nos: amemo noi amate uos:
amete uoi: ament illi: ameno quelli. Futuro amato tu
amarai tu. amato ille: amara quello. Pluraliter amatote
uos: amarete uoi. amanto illi: amarando quelli. Optati
uo modo tempore presentí & preterito imperfecto:
utinam ego amarem: dío uolessé chíó amasse et amaría
amares tu amassí et amarií. amaret: quello amasse et
amaría. Pluraliter utinam nos amar emus: uolessé díó
noi amassemo et amaramo. amaretis: amassete et ama
rate amarent: quelli amasseno: et amariano. Vltimus
uero sensus ut uel quam recipit. Legitur etiã absolute

& hic & in preterito. Preterito perfecto & plusquã pfe
 cto utinã ego amauissem dío hauesse uoluto io hauesse
 & haueria amato. amauisses. amauisset. Pluralit̃ utinã
 nos amauissemus dío hauesse uoluto noi hauessemo &
 haueriamo amato. amauissetis amauissent. Futuro uti
 nã ego amẽ dío uoglia chio ame. ames amet. Pluraliter
 utinã nos amemus dío uoglia noi amemo. ametis amẽt
 Subiũctiuo modo tpe p̃senti cū amem: con cío sia chio
 ame: ames. amet. Pluraliter cū nos amemus: con cío sia
 noi amemo. ametis ament. Preterito ip̃fecto cū ama
 rem con cío fosse cosa chio amasse & amaria. amares tu
 amassi & amariũ. amaret quello amasse & amaria. Plura
 liter cum nos amaremus: con cío fosse cosa noi amasse
 mo & amariamo: uos amaretis: uoi amassete: & amara
 te. illi amarẽt: quelli amasseno & amarião Vltim⁹ uero
 sensus Cū nō recipit. Preterito perfecto cū amauerim
 cō cío sia stata cosa chio habia amato: amaueris. rit. Plu
 raliter cū nos amauerimus: con cío sia stata cosa noi ha
 biamo amato. amaueritis. rint. p̃terito plusquã pfecto:
 cū ego amauissem cō cío fosse stato io hauesse & haue
 ria amato amauisses. issset. pluralit̃ cū nos amauissem⁹
 con cío fosse stato noi hauessemo & haueriamo amato
 amauissetis. amauissent. Futuro quũ uel ubi amauero:
 quãdo hauero amato o amaro. amaueris amauerit. plu
 raliter quũ uel ubi nos amauerimus quãdo haueremo
 amato o amarẽo amaueritis hauerete amato o amarete
 amauerint: hauerano amato o amarando licet autẽ &

si ponere. Infinitiuo modo sine numeris & psonis tem-
 pore presenti & preterito imperfecto. Amare amat. p-
 terito perfecto & plusquam perfecto amauisse: hauer
 amato. Futuro amatum ire uel amaturum esse: de uer-
 are. Gerundia uel participalia noia sunt hae: Aman-
 di de amare & de effer amato. Amādo amādo & essen-
 do amato. Amandum: ad amar & effer amato. Supina
 sunt. Amatum uado uel eo ad amar uado. Amatu: faci-
 lis. asper. dignus: facile aspero digno ad effer amato o
 ad amar se o che se ame. Quot participia trahuntur ab
 hoc uerbo actiuo: duo. quae presentis temporis & futuri.
 Da presentis: ut amās. Da futuri: ut amaturus. Amās un-
 de format: a pria psona pteriti imperfecti indicatiui mo-
 di quomodo: amabā: bā in ns fit amās Amatur? un-
 mat ab ultio supio quo: amatu: addita rus fit amatur?

A Mor amaris uel amare amatur. amatus sum es
 est. amare. ametur. amari. amatus & amandus.

I Ndicatiuo modo tempore presenti: ego Amor: io so
 amato. tu amaris uel amare: tu si amato ille ama-
 tur: q̄llo e amato. pluraliter nos amamur noi semo ama-
 ti: uos amamini: uoi sete amati. illi amant: q̄lli sono ama-
 ti. Pto imperfecto ego amabar: io era amato tu amabaris
 uel amabare tu eri amato: ille amabat: q̄llo era amato.
 pluralit nos amabamur: noi eramo amati: uos amaba-
 mini uoi erati amati. illi amabant. q̄lli erano amati. Pto
 pfecto ego amat? sum uel fui: io so & so stato amato. tu
 amatus s uel fuisti. ille amat? est uel fuit: pluraliter nos
 amati sumus uel fuimus: noi fōmo & semo stati amati.

uos amati estis uel fuistis. illi amati sunt fuerunt uel fue
 re. Preterito plusquā perfecto: ego amatus erā uel fue
 ram iō era o era stato amato. tu amatus eras uel fueras
 ille amat⁹ erat uel fuerat. pluralit nos amati eramus uel
 fueramus: noi crano o eramō stati amati. uos amati era
 tis uel ratis. illi amati erāt uel rāt. Futuro ego amabor:
 iō sero amato. tu amaberis uel amabere. ille amabitur.
 Pluraliter nos amabimur: noi seremo amati. uos amabi
 mini. illi amabūtur. Imperatiuo modo tempore præsenti
 ad secundam & tertiam personam amare tu: si amato
 tu. amet ille: sia amato quello. Pluraliter amemur nos:
 siamo amati noi. amamini uos: siate amati uoi. ament illi
 siāo amati quelli. Futuro amator tu serai amato tu: ama
 tor ille: sera amato quello. Pluraliter amaminor uos: se
 rete amati uoi amātor illi serano amati quelli. Optatiuo
 modo tēpore præsenti & praterito imperfecto: utinā
 ego amarer: dīo uolessē chīo fosse & furā amato. tu ris
 uel amare. ille amaret. Pluraliter utinā nos amaremur
 dīo uolessē noi fossēmo & furāo amati. uos amaremīni
 illi amarētur. Preterito perfecto & plusquam perfecto
 utinā ego amatus essem uel fuisset: dīo hauesse uolu
 to iō fosse & forā stato amato. amatus esses uel fuisset.
 amat⁹ esset uel fuisset. Pluraliter utinā amati essemus
 uel sem⁹ dīo hauesse uoluto noi fossēmo & forrāo stati
 amati. amati essetis uel fuissetis amati essent uel fuissent
 Futuro utinā amer: dīo uogliā chīo sia amato. ameris
 uel amere. amet. Pluraliter utinā nos amemur: dīo uo
 gliā noi siāo amati, amemīni: entur. Subiūctiuo mō tpe

presenti: cū ego amer: con ciò sia cosa chio sia amato. ame
ris uel ere etur. Pluraliter cū nos amemur: cō ciò sia co
sa noi siamo amati. amemini entur. Præterito imperfecto
cū amarer. con ciò fosse cosa io fosse & fora amato. ama
reris uel arere. ref. Pluraliter cū nos amaremur: cō ciò
fosse cosa noi fossimo & forrão amati. remini arentur.
Præterito perfecto cū amatus sim uel fuerim con ciò sia
stata cosa chio sia: o sia stato amato. amatus sis uel fueris
atus sit uel rit. Pluraliter cū atī simus uel fuerimus: con
ciò sia stata cosa noi sião: o sião stati amati. amati sitis uel
fueritis. amati sint uel fuerit. Præterito plusquam perfe
cto cum amatus essem uel issem: con ciò fosse: stata co
sa io fossa & fora stato amato atus esses uel fuisses. atus
esset uel fuisset. pluraliter cū nos amati essem⁹ uel fuif
semus cō ciò fosse stata cosa noi fossimo & forrão stati
amati. amati essetis uel fuissetis. atī essent uel fuissent.
Futuro quū uel ubi atus ero uel fuero: quādo sero: o se
ro stato amato: atus eris uel fueris amatus erit uel rit.
Pluraliter quū nos amati erimus uel fuerim⁹: quādo se
rēo: o serēo stati amati. amati eritis uel ritis: atī erūt uel
fuerit. Infinitiuo modo sine nūeris & psonis tpe presenti
& pterito imperfecto amari: esser amato. pterito pfecto
& plusquā pfecto atū esse uel isse: esser stato amato. Fu
turo atū iri: deuerse amar: o deuer esser amato. Quot
participia trahunt ab hoc uerbo passiuo? duo. que? pte
riti tēporis & futuri. Da pteriti: ut amat⁹. Da futuri: ut
amāndus. Amatus unde format ab ultio supino. quomo
do: atū atu: addita s fit at⁹. amād⁹ uñ format: a gēitiuo

fui p̄sentis p̄ticipiū. quō: amās antis: tis in dus fit amād⁹.

O Oceo doces docet. docui docuisti docuit. doce
doceat. docere docuisse. docendi docendo docē
dum. doctum doctū docens & docturus.

O Oceo doces docet. Pluraliter docemus docetis
docent. Preterito ip̄fecto docebā bas bat. plu
raliter bam⁹ batis bāt. preterito p̄fecto docui istī it. plu
raliter docuim⁹ istis rūt uel docuere. preterito plusquā
p̄fecto docuerā ras rat. pluraliter docueram⁹ atis ant.
Futuro docebo bis bit. pluraliter docebimus bitis būt.
Imperatiuo mō tēpore p̄sentī ad secūdā & tertiā p̄sonā
Doce at. pluraliter doceamus docete ant. Futuro doce
to tu doceto ille. pluraliter docetote cēto Optatiuo mō
tpe p̄sentī & p̄terito ip̄fecto utinā docerēs res ret. plī uti
nam doceremus tis rēt. preterito p̄fecto & plusquā p̄
fecto utinam docuissē issēs issēt. pluraliter utinā do
cuissē⁹ issētis issēt. Futuro utinā doceā as at. plura
liter utinā doceam⁹ atis ant. Subiunctiuo mō tpe pre
sentī cū doceā as at. plr cū doceamus. atis ant. p̄terito i
p̄fecto cū docerēs et. plr cū docerem⁹ tis rēt. Prete
rito p̄fecto cū docuerī ris rit. plr cū docuerimus docue
ritis docuerint. Praterito plusq̄ p̄fecto cū docuissē do
cuissēs docuisset. plr cū docuissē⁹ docuissetis docuif
sent. Futuro quū uel ubi docuero docueris docuerit.
plr quū docuerim⁹ docueritis docuerit. Infinitiuo mō
sine nūeris & p̄sonis tēpore p̄sentī & p̄terito ip̄fecto.
Docere: isegnar. P̄o p̄fecto & plusq̄ p̄fecto docuisse.
hauer isegnato Futuro doctū ire ul̄ docturū cē deueri

segnar. Gerundia uel participalia nomina sunt hęc. Docendi: de insegnar & de esse insegnato. Docendo: insegnando & essendo insegnato. Docendū: ad insegnar & esse insegnato. Supina. Doctū uado uel eo: ad insegnar uado. Doctu facilis asper dignus: facile aspero digno ad esse insegnato o ad insegnarse o che se insegne. Quot participia trahunt ab hoc uerbo actiuo: duo. que: docens & docturus. Docens unde formatur: a prima persona preteriti imperfecti indicatiui modi. quomodo: docebā: bam in ns fit docens. Docturus unde formatur: ab ultimo supino quomodo doctus: addita rus fit docturus.

Doceor doceris uel docere docetur. doctus sum es est. docere doceat. doceri. doctus & docedus.

Doceor ris uel ere docet. pluraliter docemur docemini docent. Preterito imperfecto docebar baris uel bare bat. pluraliter docebamur bamini bant. Preterito perfecto doctus sum uel fui. es uel fuisti. ē uel fuit. pluraliter docti sumus uel fuimus. estis uel tis. sunt rūt uel re. Preterito plusquam perfecto doctus eram uel fuerā eras uel fueras. erat uel fuerat. pluraliter docti eramus uel fueram⁹ eratis uel fueratis. erāt uel fuerāt. Futuro docebor doceberis uel docebeſ docebit. pluraliter docēbimur docēbimini docebunt. Imperatiuo modo tpe presentis ad secundā & tertiam personā. Docere doceat pluraliter doceamur docemini doceant. Futuro docetor tu docetor ille. pluraliter docemini⁹ docetor. Oportatio modo tpe presentis & preterito imperfecto utinā docerer doceris uel rere. ret. pluraliter utinā doceremur docere

miní docerentur. Præterito perfecto & plusquã pfecto
 utinã doctus essem uel fuisssem. esses uel ses. eēt uel set.
 pluraliter utinã docti essemus uel fuisssemus essetis uel
 tis essent uel sent. Futuro utinã docear docearis uel do
 ceare doceatur. pluraliter utinam doceamur docea
 miní doceantur. Subiunctiuo modo tempore præsen
 ti cū docear docearis uel doceare doceatur. pluraliter
 cū doceamur doceamini doceātur. Præterito iperfecto
 cū docerer reris uel rere reſ. pluraliter cū doceremur
 miní renſ. Præterito pfecto cū doctus sim uel fueri sis
 uel fueris. sit uel fuerit. Pluraliter cū docti sim⁹ uel fue
 rimus. sitis uel fueritis. sint uel fuerint. Præterito plusq̃
 pfecto cū doctus essem uel fuisssem. esses uel ses. esset
 uel set. pluraliter cū docti essem⁹ uel semus. essetis uel
 tis eēt uel sent. Futuro quū uel ubi doctus ero uel fue
 ro: eris uel ris. erit uel rit. plr quū docti erimus uel fue
 rim⁹. eritis uel tis. erūt ul fuerit. Infinitiuo mō sine nūe
 ris & psonis tpe pñti & pterito iperfecto: Doceri esser i
 segnato. Præterito pfecto & plusquã pfecto doctū esse
 uel fuisse: esser stato isegnato. Futuro doctū iri: deuer
 se in segnato deuer esser in segnato. Quot pticipia tra
 hunt ab hoc uerbo passiuo: duo qua: præteriti tēporis
 & futuri. Da pteriti: ut doctus. Da futuri: ut docēdus.
 Doct⁹ un format: ab ultio supino. quō: doctu addita s.
 fit doct⁹. docēdus unde format: a genitiuo sui p̄sentis
 participii. quomodo: docēs docētis: tis i dus fit docēd⁹

LEgo legis legit legi gisti legit lege legat legere le
 gisse legendi legendo legendum lectum lectule

gens & lecturus.

Ego legis legit. pluraliter legimus legitis legūt.
Præterito imperfecto legebā legebas legebat. plu
raliter legebamus legebatis legebāt. præterito pfecto
legi legisti legit. pluraliter legim⁹ legistis legerunt uel
legere. præterito plusquā pfecto legerā legeras gerat.
plr legeram⁹ tis. rāt. Futuro legā ges get. plr legem⁹
getis gent. Imperatiuo modo tēpore præsentī ad secun
dā & tertīā personā lege legat. plr legamus legite gant.
Futuro legito tu legito ille. plr legitote legunto. Opta
tiuo modo tempore præsentī & præterito imperfecto uti
nā legerē legeres ret. pluraliter utinā legeremus retis
rent. Præterito pfecto & plusquā pfecto utinā legissem
ses set. plr utinā legissem⁹ gissetis sent. Futuro utinā
legā gas gat. plr utinā legam⁹ gatis gant. Subiūctiuo
modo tēpore præsentī cum legā legas gat. plr cū lega
mus gatis gāt. Præterito imperfecto cum legerē legeres
geret. pluraliter cum legeremus geretis rent. Præteri
to pfecto cum legerim geris gerit. pluraliter cum lege
rim⁹ geritis gerint. Præterito plusquā pfecto cum le
gissem legisset. plr cum legissem⁹ setis sent Futuro
quū uel ubi legero geris rit. pluraliter quum legerim⁹
ritis rint. Infinitiuo modo sine numeris & psonis tpe p
sentī & pterito imperfecto legere: leger. pterito pfecto
& plusquā pfecto legisse hauer lecto. Futuro lectū ire
uel lecturū esse: deuer legere. Gerundia uel pticipalia
noia sunt hæc: Legēdi: de legere & de effēdo lecto legē
do. legēdo & effēdo lecto legēdū ad legē & effēdo lecto

Supina lectum uado uel eo: ad leger uado. Lectur: faci-
lis asper dignus facile aspero digno ad esse lecto o ad le-
gerse o che se lega. Quot pticipiatrahunt ab hoc uer-
bo actiuo: duo. q: p̄sens & futurū. Da p̄sens: ut legēs.
Da futurū: ut lecturus legens unde format: a prima p-
sona prateriti imperfecti indicatiui modi. quomodo: le-
gebā: bā in ns fit legens. Lecturus unde formatur: ab
ultimo supino. quomodo lectu addita rus fit lecturus.

LEgor legeris uel legere legitur lectus sum es est
legere legatur legi. lectus & legendus.

LEgor legeris uel re tur. pluraliter legimur min-
tur. p̄terito imperfecto legebar aris uel bare bat.
pluraliter legebamur bamini bantur. Praterito p̄fecto
lectus sum uel fui. es uel fuisti est uel fuit. pluraliter lecti
sumus uel mus. estis uel tis sunt fuerunt uel re. p̄terito
plusquā p̄fecto lectus erā uel rā eras ul ras. erat uel rat.
pl̄r lecti eramus uel mus. eratis uel tis. erāt uel rāt. Futu-
ro legar geris uel re tur. pluralit̄ legemur minit̄ur. Im-
peratiuo modo tēpore p̄senti ad secundā & tertiā p̄sonā
Legeretur. pluraliter gamur giminantur. Futuro le-
gitor tu legitor ille. pluraliter giminor guntor. Optati-
uo mō tpe p̄senti & p̄terito imperfecto utinā legerer eris
uel re tur. pluralit̄ utinā legeremur minit̄ur. praterito
p̄fecto & plusq̄ p̄fecto utinā lectus essim uel sem esses
uel ses cēt uel sēt. pl̄r utinā lecti essemus uel mus essetis
uel tis essēt uel sēt. Futuro utinā legar aris uel are atur.
pluraliter utinā legamur aminigantur. Subiunctiuo
modo tēpore p̄senti cū legar aris uel gare gat. pluralit̄

cū legamur amīni gantur. Præterito imperfecto cū lege
 rer reris uel rere retur. plr cum legeremur remini ren
 tur. pterito pfecto cū lectus sim uel fuerim sis uel. ris.
 sit uel rit. pluraliter cū lecti simus uel rimus. sitis uel tis
 sint uel rit. Præterito plusquam pfecto cū lectus essem
 uel fuisssem. esses uel ses. esset uel set. pluraliter cū lecti
 essemus uel fuisssem. essetis uel fuissetis essent uel fuif
 sent. Futuro quū uel ubi lectus ero uel fuero. eris uel
 fueris erit uel fuerit. plr quū lecti erimus uel fuerimus.
 ritis uel fueritis. erūt uel fuerit. Infinitiuo modo sine nu
 meris & psonis tēpore præsentī & præterito īperfecto
 Legi essere lecto Præterito pfecto & plusquā pfecto
 lectum esse uel fuisse: esset stato lecto. Futuro lectum
 iri: deuerse legere. o deuer esset lecto. Quot picipia
 trahunt ab hoc uerbo passiuo: duo. q̄: pteritum & fu
 tur. Da pteritum: ut lectus Da futurum: ut legēdus.
 Lectus unde formatur: ab ultimo supino. quomodo:
 lectu: addita s fit lectus. Legēdus unde formatur a ge
 nitiuo sui p̄sentis participiū: quomodo: legēs legentis:
 tis indus fit legēdus.

AV dio audis audit. audiui audiūsti audiuit. audi
 audiat: audire audiuisse: audiendi audiēdo audi
 endum: auditum auditu audiēs & auditorus.

AV dio audis audit: plr audimus auditis audiunt.
 pterito īperfecto audiebam audiebas audiebat:
 plr audiebam. audiebatis audiebāt. Præterito pfecto
 audiui audiūsti audiuit. pluraliter audiui. audiūstis
 audiuerūt uel audiuerē. præterito plusquā pfecto au

diuerā audiueras audiuerat. pluraliter audiueramus.
 audiueratis audiuerant. Futuro audiā audies audiet.
 pluraliter audiemus audietis audiēt. Impatiuo modo
 tempore presentī ad secundā & tertiā personā audi au-
 diat. pluraliter audiamus audite audiant. Futuro au-
 dito tu audito ille. pluraliter auditote audiunto. Op-
 tatiuo modo tempore præsentī & præterito imperfecto
 utinam audirem audires ret. pluraliter utinam audire-
 mus audiretis audirent. præterito perfecto & plusquā
 pfcō utinā audiuissem audiuissetis audiuisset: plr utinā
 audiuissemus audiuissetis audiuisset. Futuro utinam
 audiā audias audiat. plr utinā audiam⁹ audiat⁹ audiat⁹
 Subiunctiuo mō tēpore præsentī cum audiā audias au-
 diat. plr cum audiamus audiat⁹ audiant. Præterito im-
 perfecto cū audirē audirēs audiret. pluraliter cum au-
 diremus audiretis audirent. Præterito perfecto cū au-
 diuerī audieris audierit. plr cum audiuerimus audi-
 ueritis audierit. præterito plusq̄ perfecto cū audiuis-
 sem audiuissetis audiuisset. plr cum audiuissemus audiuis-
 setis audiuisset. Futuro quū uel ubi audiuerō; audiue-
 ris audierit. plr quū audiuerim⁹ audieritis audie-
 rint. Infinitiuo modo sine numeris & psonis tempore p-
 senti & præterito imperfecto Audire: odir. Præterito.
 perfecto & plusquam perfecto audiuisse hauer odito.
 Futuro auditum ire uel auditurum esse deuer odir. Ge-
 rundia uel pticipalia noīa sunt hæc. Audiendi de odir &
 de essere odito. audiēdo: odēdo & essendo odito. audiē-
 dū: ad odir: & esser odito. Supia sūt auditū uado uel eo

ad odire uado. Auditus faciliſ aſper dignus: facile aſpero
digno ad eſſere odire o ad odire ſe oche ſe oda. Quot p
ticipia trahuntur ab hoc uerbo actiuo duo. quae pſentis
temporis & futuri. Da pſentis: ut audies. Da futuri: ut
auditurus. Audiens unde formatur: a prima pſona pre
teriti imperfecti indicatiui modi quomodo: audiebam:
bam in ns fit audiens. Auditorus unde formatur: ab ul
timo ſupino quomodo: auditu addita rus fit auditorus.

Audior audiris uel audire auditur. auditus sum
es est. audire audiat. audiri auditus & audiendus.

Audior audiris uel audire auditur. pluraliter au
dimur audimini audiunt. Praterito imperfecto
audiebar audiebaris uel audiebare audiebatur. plurali
ter audiebamur bamini bantur. Praterito perfecto au
ditus sum uel fui es uel fuisti est uel fuit. pſr auditi sumus
uel fuimus estis uel fuistis sunt fuerunt uel fuere. Prate
rito plusquam perfecto auditus eram uel fueram: eras uel ras
erat uel rat. pſr auditi eramus uel ramus eratis uel ratis
erant uel rant. Futuro audiar audieris uel audiere tur. plu
raliter audiemur mini audiuntur. Imperatiuo modo tpe p
ſenti ad secundam & tertiam personam audire audiatur. plurali
ter audiamur audimini audiatur. Futuro auditor tu au
ditor ille. pluraliter audimur minor audiuntur. Operatiuo
modo tempore presenti & praterito imperfecto utinam audi
rer audireris uel audirere dicitur. pluraliter utinam audi
remur audiremini audirent. Praterito perfecto & plusquam
perfecto utinam auditus essem uel fuissetem esses uel fuissetes
esset uel fuisset. pluraliter utinam auditi essemus uel fuisset

semus essetis uel fuissetis essent uel fuissent. Futuro uti
nam audiar audiaris uel audiare audiatur. pluraliter uti
nam audiamur audiamini antur. Subiunctiuo modo tē
pore præsenti cum audiar audiaris uel audiare tur.
pluraliter audiamur audiamini tur. Præterito imperfe
cto cum audirer reris uel re. tur. pluraliter cum audire
mur audiremini audirētur. Præterito pfecto cum audi
tus sim uel rim sis uel ris sit uel fuerit pluraliter cum au
diti simus uel rimus sitis uel ritis sint uel rint. Præterito
plusq̄ pfecto cum auditus essem uel fuissetem esses uel
fuissetes esset uel fuisset. pluraliter cum auditi essemus
uel fuissetemus essetis uel tis essent uel sent. Futuro quū
uel ubi auditus ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. plr cū
auditi erimus uel rimus eritis uel fueritis erunt uel rint.
Infinitiuo modo sine numeris & personis tēpore p̄senti
& præterito imperfecto audiri: eē odito. Præterito perfe
cto & plusquā pfcō auditū esse uel fuisse eē stato odito.
Futuro auditum iri deuerse odiri o deuer esse odito.
Quot participia trahūtur ab hoc uerbo passiuo? duo.
quæ: præteritū & futurū. Da præteritū? ut audit⁹. Da
futurū? ut audiendus. Auditus unde formatur? ab ultio
supino. quomodo? auditu: addita s fit auditus. Audien
dus unde formatur? a genitiuo sui presentis participii.
quomodo: audiens audientis: tis in dus fit audiendus.
Svm es ē fui stī it. sis uel es sit. eē fuisse Gerūdiis ca
ret & supinis. Hēt duo p̄cipia q̄ sūt es & futur⁹.
Svm es ē. plr sumus estis sunt. Præterito imperfcō
erā ras rat. plr eramus ratis rant. p̄terite | p̄fcō

fui fuisti it. pluraliter fuimus istis runt uel re. praterito
 plusquā pfecto fueram ras rat. pluraliter fueramus ra
 tis rāt. Futuro ero eris erit. pluraliter erimus ritis runt
 Imperatiuo modo tēpore praesenti ad secundā & tertiā
 personā sis uel es tu sit ille. pluraliter simus nos este uos
 sint illi. Futuro esto tu esto ille. pluraliter estote sunt o.
 Optatiuo modo tēpore praesenti & pterito imperfecto
 utina esse esses esset. pluralitē utinā essemus eētis eēt.
 pterito pfecto & plusq̄ pfecto utinā fuissēm ses set. plr
 utinā fuissēmus tis sent. Futuro utinā sim sis sit. plr uti
 nā simus sitis sint. Subiunctiuo modo tēpore praesenti
 cum sim sis sit. pluraliter cum simus sitis sint. Praterito
 iperfecto cū essem esses esset. pluraliter cū essem⁹ esse
 tis essent. Praterito pfecto cum fuerim. ris rit. plura
 liter cum rim⁹ ritis rint. praterito plusquā pfecto cum
 fuissēm ses set. plr cum fuissēm⁹ tis sent. Futuro quum
 uel ubi fuero ris rit. plr cum fuerimus ritis rint. Infinitī
 uo modo tēpore p̄senti & pterito iperfecto esse esser. p̄
 terito pfecto & plusq̄ pfecto fuisse: esser stato. Futuro
 caret. Habet duo p̄cipia quæ sunt ens & futurus. ens
 un̄ format̄ a secunda persona p̄ntis idicatiui modi quō?
 sum es ē: it̄erposita u fit ens. Futurus un̄ format̄: a suo
 suis: q̄ nō ē in usu. quō? futū futu addita: us fit futur⁹.
Q Olo uis uult uolui st̄i it: uelle uoluiffe: uolēdī do
 dū Supinis caret: Habet unū p̄cipiū q̄ ē uolēs.
U Olo uis uult. plr uolum⁹ uultis uolūt. p̄t o ip̄cō
 uolebā bas bat. plr uoleban⁹ batis bāt. p̄t o p̄cō
 uolui st̄i it. plr inus st̄is runt uel uoluere. p̄tertio plusq̄

pfecto uolueram ras rat . pluraliter ramus ratís rant.
 Futuro uolam es et: pluraliter uolemus uoletis uolēt.
 Imperatiuo modo, tempore presentí ad secūdam & ter
 tiam psonam caret . Licet attamen subiunctiuo pro eo
 uti: uelis uelit: pluraliter uelimus uelitís uelint. In com
 positiōe habet nolí: pluraliter nolite. Futuro nolito tu:
 pluraliter nolitote uos . Optatiuo modo tempore pre
 sentí & preterito imperfecto utinam uellem les let plu
 raliter utinam uellemus tis uellent. preterito pfecto &
 plusquā pfecto utinā uoluissē uoluisses uoluisset :
 pluraliter utinam uoluissēmus uoluissetis uoluissent.
 Futuro utinā uelim uelis uelit. pluraliter utinā uelim⁹
 uelitís uelint . Subiūctiuo modo tēpore presentí cū ue
 lim uelis uelit. pluraliter cū uelim⁹ tis lint. pterito imp
 fecto cū uellē uelles uellet . pluraliter cū uellem⁹ uelle
 tis uellent . praterito pfecto cū uoluerim uolueris rit.
 pluraliter cū uoluerimus tis uoluerint . praterito plus
 quā pfecto cū uoluissē ses set. pluralitē cū uoluissē⁹
 setis sent. Futuro quū uel ubi uoluerō ris rit. pluraliter
 quū uoluerim⁹ ritís rit . Infinitiuo modo sine numeris
 & psonis tēpore p̄sentí et p̄terito imperfecto Velle: uoler
 p̄terito pfecto et plusquā pfecto uoluisse : hauer uolu
 to. Futuro caret. Gerundia sunt hæc: Volēdi: de uoler
 Volēdo: uolēdo. Volendū ad uoler. Supinis caret. Ha
 bet unū participiū q̄ est uolēs. Volēs unde formatur: a
 prima psona prateriti imperfecti indicatiui modi. quomo
 do: uolebā: bā in ns fit uolēs . Dic Malo mauis mauult
 et malum⁹: atq; Mauultis malūt, careat priōq; futuro.

Dic Nolo nonuis nonuult ac nolumus: adde

Nonuultis nolunt.

Induperatiuum noli noliteq; format.

Nolito generat uel nolitote futurum.

F Ero fers fert. tuli tulisti tulit. fer ferat: ferre tulis
se: ferendi do rendū. latū latu. ferens & laturus.

F Ero fers fert. pluraliter ferimus fertis runt. præ
terito imperfecto ferebam bas bat. pluraliter ba
mus rebatis rebāt. præterito pfecto tuli tulisti tulit. plu
raliter tulimus tulistis tulerunt uel lere. præterito plus
quā pfecto tulerā ras rat. pluraliter tuleramus ratis
rāt. Futuro feram res ret. pluraliter feremus retis. rēt.
Imperatiuo modo tempore presenti ad secūdam & ter
tiam personam Fer ferat. pluraliter feramus ferte rant.
Futuro fertu tu fertu ille. pluraliter fertote ferunto.

Optatiuo modo tempore presenti & pterito imperfecto
utinam ferrem ferres ferret. pluraliter utinā ferremus
retis rēt. Præterito plusquā pfecto utinam tulissem ses
set. pluraliter utinā tulissem⁹ tulissetis sent. Futuro uti
nā ferā ras rat. plr utinā feramus ratis rant. Subiūctiuo
modo tempore presenti cum ferā ras rat. plr feramus
atis rant. Præterito imperfecto cum ferrē res ret. plr cum
ferremus retis rent. Præterito pfecto cum tuleri ris rit.
plr cum tulerimus ritis rint. Præterito plusquā pfecto
cum tulissem ses set. plr cum tulissem⁹ tis sent. Futuro
quum uel ubi tulero ris rit. plr cum tulerimus ritis rint.
Infinitiuo modo sine numeris & psonis tpe presenti & p
terito imperfecto Ferre: portare. Pfo pfecto & plusquā

perfecto tulisse hauer portato. Futuro latum ire uel latum esse: deuer portar. Gerundia uel participalia noia sunt hæc: Ferrēdi: de portar & de esse portato. Ferēdo portando & essendo portato: Ferendum: ad portare & esse portato. Supina sunt. Latum uado uel co: ad portar uado. Latu facilis asper dign⁹: facile asper digno ad esse portato: o ad portar se o che se porte. Quot participia trahuntur ab hoc uerbo actiuo: duo. quæ: ferēs & laturus. Ferens unde formatur: a prima persona preteriti imperfecti indicatiui modi. quomodo: ferebam: bam in ns fit ferēs. Laturus unde formatur: ab ultimo supino: latum latu: addita rus fit laturus.

Reror ferris uel ferre fertur. latus sum es est. ferreatur. ri. latus & ferendus.

Reror ferris uel re fertur. plr ferimur nitur. Præterito imperfecto ferebar baris uel bare batur. plr bamur nibantur. præterito perfecto latus sum uel fui es uel fuisti. est uel fuit. plr lati sumus uel fuimus. estis. uel fuistis. sunt fuerunt uel fuere. Præterito plusquã perfecto latus erã uel fuerã cras uel ras erat uel fuerat. plr lati eramus uel fueramus eratis uel tis. erãt uel fuerãt. Futuro ferar fereris uel rere retur. plr feremur minitur. Imperatiuo mō tpe p̄senti ad secūdã & terciã psonã ferre ferat. plr feramur rimini ant. Futuro fertor tu fertor ille. plr ferimior rutor Optatiuo mō tpe p̄nti & p̄o imperfecto utinã ferrer reris uel re tur. plr utinã ferremur nitur. P̄o p̄fco & plusq̄ p̄fco utinã lat⁹ essem uel fuissē es uel fuisses. eēt uel set. plr utinã lati essem⁹ uel sem⁹

essetis uel tis. essent uel sent. Futuro utinam ferar raris
 uel are atur. pluraliter utinā ramur nī. antur. Subiūcti
 uo modo tempore presenti cum ferar aris uel are atur.
 pluraliter feramur nī tur. Preterito imperfecto cū fer
 reris uel retur. pluraliter cum ferremur nī tur. Prete
 rito perfecto cum latus sim uel rīm. sis uel ris. sit uel rit.
 pluraliter cum lati simus uel rīm⁹. sitis uel ritīs. sint uel
 rint. Preterito plusquam perfecto cum latus essem uel
 sem esses uel ses esset uel set. pluraliter cum lati essem⁹
 uel mus essetis uel setis essent uel fuissent. Futuro quū
 uel ubi latus ero uel fuero. eris uel ris. erit uel rit. plura
 liter cum lati erimus uel rīmus eritis uel ritīs. erunt uel
 rint. Infinitiuo modo tempore presenti & preterito im
 perfecto ferri esse portato. Preterito pfecto & plusquā
 perfecto latum esse uel fuisse: eē stato portato. Futuro
 latum iri: deuerse portar o deuer esse portato. Quot
 participia trahuntur ab hoc uerbo passiuo: duo quae: la
 tus & ferendus. Latus unde format⁹: ab ultimo supino
 quomodo: latu: addita s fit latus. Ferendus unde forma
 tur: a genitiuo sui presentis participii. quomodo: ferēs
 rentis: tis in dus fit ferendus.

Q Do es est: edī disti dit. ede uel es edat. esse edisse.
 edendi do dum. esum esu uel estum estu. edens
 & esur⁹. Inuenies estur & edunt⁹ & edī infiniti uox passi
 ue dicta. Inuenies etiā plura in tertiis personis. Olim
 namq; totum uerbum passiuē etiā flectebatur.

Q Do es est. pluraliter edimus editis uel estis edūt.
 Preterito imperfecto edebā. bas bat. pluraliter

edebamus edebatis edebant. Præterito perfectio edī si
 dit. pluraliter d. nus distis derunt uel re. præterito plus
 quā pfecto ederā ras rat. pluraliter ederam⁹ ratis ant.
 Futuro edā des det. plr edem⁹ detis dent. Imperatiuo
 modo tempore præsentī ad secundā & tertiā personam
 Ede uel es edat. pluraliter edamus edite uel este edant
 Futuro esto tu esto uel edat ille. pluraliter estote edant
 uel edunto. Optatiuo modo tpe præsentī & præterito ī
 pfecto utinā essem ses set. pluraliter utinā essem⁹ tis
 sent. Præterito pfecto & plusquam pfecto utinam edis
 sem ses set. pluraliter utinā edissemus setis sent. Futuro
 utinā edā das dat. pluraliter utinā edamus datis dant.
 Subiūctiuo modo tempore præsentī cum edā das dat.
 pluraliter cum edamus edatis dant. Præterito imperfe
 cto cum essem ses set. pluraliter cum essem⁹ setis sent.
 Præterito pfecto cum ederim ris rit. pluraliter cum
 ederimus ritis rint. Præterito plusquam pfecto cum
 edissem ses set. pluraliter cum edissemus setis sent. Fu
 turo quum uel ubi edero ederis rit. pluraliter cum ede
 rimus ritis rint. Infinitiuo modo tempore præsentī
 & præterito imperfecto. Esse magnar. præterito perfe
 cto & plusquam pfecto edisse hauer magnato. Futuro
 esum uel estū ire esurū uel esturū esse: deuer magnar.
 Gerundia uel participalia nomina sunt hæc. Edendi: de
 magnar & de esse magnato. Edēdo magnādo & effēdo
 magnato. Edēdū ad magnar & esse magnato. Vtercs
 enī id uerbū passiuē quoq; usitauerē ut dixim⁹. Supina
 esum uel estum uado uel eo: ad magnar uado. Esu uel

estu facilis asper dignus: facile aspero digno ad esse ma-
gnato o ad magnare: o che se magne. Quot partici-
pia trahuntur ab hoc uerbo neutro: duo quæ: edens &
esurus. Edens unde formatur: a prima persona præteri-
ti imperfecti indicatiui modi: quomodo: edebam bam
in ns fit edens Esurus unde formatur: ab ultimo supi-
no. quomodo: esu: addita rus fit esurus.

Induperatiuis ede tu uel es: ac edat ille.

Este edite adiungit plurali quippe secunda.

Esto tu esto ille uel edat: dic uelle futurum:

Plurali estote apponunt: & edant uel edunto.

Comedo etiã comes ut edo es uariatur per omnes uo-
ces. plau. teste. Nonio. Quod ebibit quod comest.

Tul. in Hortensio. Quæ sape ipse comest. Et pro. p.

Sextio. Ut bona solus comesset. Idem pro. L. Flacco.

Quasi bona comesse. Romæ n̄ liceret. plin. quoq; post

Tul. Esurire creditur & comesse semen protulit. xyiii.

lib. Veteres edere dicebant & comedere: posterii uero

esse comesse. Auctor etiam Ser. & exempla ostēdunt.

Qois it. iui iuisti iuit. Ieat, ire iuisse. cundi do dum.
itumitu: iens & iterus.

Qois it. pluraliter imus itis eunt. Præterito imper-

fecto ibam ibas ibat. pluraliter ibamus ibatis ibāt

Præterito perfecto iui iuisti iuit. pluraliter iuimus stis

runt uel iuere. Præterito plusquamperfecto iueram iue-

ras iuerat. pluraliter iueram⁹ iueratis iuerant. Futuro

ibo ibis ibit. pluraliter ibimus ibitis ibunt. Imperatiuo

modo tempore presentii ad secundam & tertiam perso-

nam I cat. pluraliter eam us ite cant. Futuro ito tu ito il
 le. pluraliter itote cunto. Optatio uo modo tempore pra
 senti & praterito imperfecto utinam irem ires irct. plu
 raliter utinam iremus iretis irct. praterito perfecto &
 plusquam perfecto utinam iuissem ses set. pluraliter uti
 nam iuissemus tis sent. Futuro utinam eam eas cat. plu
 raliter utinam eamus eatis cant. Subiunctiuo modo tē
 pore praesenti cum eam eas cat. pluraliter cum eamus
 tis eāt. praterito imperfecto cū irem res ret. pluraliter
 cū iremus iretis irct. praterito perfecto cū iuerim ris
 rit. plr cū iuerimus iueritis rint. praterito plusquā perfe
 cto cū iuissem ses set. plr cū iuissemus tis sent. Futuro
 quum uel ubi uero ris uerit. plr quum iuerimus tis rit.
 Infinitiuo modo sine numeris & personis tēpore praesen
 ti & pterito imperfecto ire gire. praterito pfecto & plusq̄
 perfecto iuisse esse gito. Futuro itū ire uel iturū esse de
 uer gire. Et aduertēdū hūc locū ostēdere atq; asserere
 prisciā sententiā: q; uidelicet supinū i um accepto uerbo
 infinito: q; est ire: facit infinitū futuri. ut Oratū ire. Fre
 quēter tñ antiquissimi oraturū eē: p oratū ire dicebāt.
 p eodē ergo oratū ire & oraturū eē pris. accepit & recte
 qdē ut hic loc⁹ oñdit. Gerundia sunt hęc: Eundī: de an
 dar eundo adādo. cū dū est: se deue ādar. Supia sunt tū
 itu. Itū ē uel fuit: se e gito. Oūi. itū ē iuiscera terræ itu fa
 cilis asp dign⁹: facile aspo digno ad camiar se. Quot pti
 cipia trahunt ab hoc uerbo neutro duo q̄ ies & itur⁹ iē
 un format⁹: a pria psona pteriti ipfecti i dicitur iui mōi quō
 ibā: bā i ens sic ies: qd nisi cōpositū i nfo nō reperit. Itur⁹

uñ format. ab ultio supino. qño itu: addita rus fit itur⁹.

GAudeo des det. gauisus sum es ē gaude at dere
gauisum esse uel fuisse gaudendi do dum uisum
su gaudens gauisus & gauisurus.

GAudeo gaudes det. pluraliter gaudemus detis
dēt. Præterito imperfecto gaudebā bas bat. plr
gaudebamus tis bāt. pterito pfecto gauisus sum uel fui
es uel fuisti est uel fuit. pluraliter gauisi sum⁹ uel fuim⁹
estis uel stis sunt fuerunt uel re. Præterito plusquā pfe
cto gauisus eram uel fuerā eras uel ras erat uel rat. plu
raliter gauisi eramus uel fueramus eratis uel ratis erāt
uel fuerant. Futuro gaudebo gaudebis bit. pluraliter
gaudebim⁹ bitis bunt. Imperatiuo modo tpe pnti ad
f ecundā & tertiā psonā Gaude deat. pluraliter gaudea
m⁹ dete deāt. Futuro gaudeto tu gaudeto ille. plr gau
detote gaudēto. Optatiuo mō tpe pnti & pterito iper
fecto utinā Gauderē res ret. plr utinā gauderem⁹ retis
rēt. pterito pfecto & plusquā pfecto utinā gauisus eēm
uel fuissēm esses uel ses esset uel set. pluraliter utinā ga
uisi essemus uel fuissēm⁹ essetis uel setis essent uel sent
Futuro utinam gaudeam as at. plr utinam gaudeamus
atis ant. Subiunctiuo mō tpe pnti cum gaudeam as at.
plr cū gaudeamus atis ant. Præterito imperfecto cū gau
derē res ret. pluraliter cum gauderemus retis rent. p
terito pfecto cum gauisus sim uel fuerim: sis uel ris sit
uel fuerit. plr cū gauisi simus uel fuerimus sitis uel ritis
sint uel rint. Præterito plusquam pfecto cum gauisus
essem uel fuissēm esses uel ses esset uel set. plr cum ga

uifi effemus uel fuiffem⁹ effetis uel fetis: effent uel fuiffent. Futuro quū uel ubi gauiffus ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. pluraliter quum gauiffi erimus uel rimus eritis uel ritis erunt uel rint. Infinitiuo modo fine numeris & personis ten. pore praefenti & praeterito imperfecto. Gaudere: alegrarse. Praeterito perfecto & plusquam perfecto gauiffum esse uel fuiffe esse stato alegrato. Futuro gauiffum ire de uerse alegrare. Gerundia uel participalia nomina sunt haec. Gaudendi de alegrarse gaudendo alegrando se gaudendum: ad alegrarse. Supina sunt gauiffum uado uel eo: uado ad alegrar me. gauiffu dignus: digno de effere alegrato. Quot participia trahuntur ab hoc uerbo neutro passiuo: tria. quae: gaudēs gauiffus & gauiffurus gaudens unde formatur a prima persona praeteriti imperfecti indicatiui modi. quomodo: gaudebam: bam in ens fit gaudēs gauiffus unde formatur: ab ultimo supino quomodo: gauiffu: addita s fit gauiffus. Gauiffurus unde formatur: ab eodem ultimo supino: gauiffu: addita rus fit gauiffurus.

R Io fis fit. factus sum es est. si at. cri factū esse uel fuiffe: factu & factus.

R Io fis fit. pluraliter fimus fitis fiunt. Praeterito imperfecto fiebā bas bat. pluraliter bamus tis bāt. Praeterito perfecto factus sum uel fui. es uel sti: est uel fuit. pluraliter facti sumus uel fuimus: estis uel fuistis: sunt fuerunt uel fuere. Praeterito plusquam perfecto fact⁹ eram uel ram eras uel ras erat uel rat. pluraliter facti eram⁹ uel ram⁹ eratis ul ratis erāt uel rāt. Futuro

fiat in fies et. pluraliter ficimus tis ent. Imperatiuo modo
tempore praesenti ad secundam & tertiam personam fi
fiat. pluraliter fiamus site fiant. Futuro fito tu fito ille.
pluraliter fitote unto. Optatiuo modo tempore praesen
ti & praeterito imperfecto utinam fierem res ret. plura
liter utina remus retis rent. Praeterito perfecto & plus
quam perfecto utinam factus essem uel sem esses uel ses
esset uel set. pluraliter utina facti essem⁹ uel sensus esse
tis uel setis essent uel sent. Futuro utina fiam as at. plu
raliter utina fiamus atis ant. Subiunctiuo modo tempore
praesenti cum fiam as at. pluraliter cum fiamus atis ant.
Praeterito imperfecto cum fierem res ret. pluraliter cu
fierem⁹ tis rent. Praeterito perfecto cum factus sim uel
rim sis uel ris sit uel rit. pluraliter cum facti simus uel ri
mus sitis uel ritis sint uel rint. Praeterito plusquam per
fecto cu factus essem uel sem esses uel ses esset uel set.
pluraliter cum facti essemus uel semus essetis uel setis
essent uel sent. Futuro quum uel ubi factus ero uel fue
ro eris uel ris erit uel rit. pluraliter quu facti erim⁹ uel
rimus eritis uel ritis erunt uel rint. Infinitiuo modo sine
numeris & personis tempore praesenti & praeterito im
perfecto fieri esse factu. Praeterito perfecto & plusquam
perfecto factum esse uel fuisse: esse stato factu. Futuro
factu iri: deuerse far o deuer esse factu. Gerundia non ha
bet licet. Diomedes dederit. Supinum est factum signi
ficatione uidelicet. Quot participia trahuntur ab hoc
uerbo neutro passiuo: unu. uidelicet factus. Fiens eni
non reperit. Facturus uenit a facio. Futurus uero a sum

es est: sicut ab futurus ab absum: de futurus: a defuni.
Fact⁹ un̄ format: a factu ultio supino addita s ut fact⁹.

Ego meminī: iō me rīcōdo recordāme: & sō me
recordato. Tu meminīstī tu te recordī: recorda
stī: & sī te recordato. Ille inemīnit quello sī rīcōda rīcō
dose: & esse rīcōdato. pluraliter nos meminīmus: nō
ce recordamo recordāmoce & semoce recordatī. Vos
meminīstis: uōi ue recordatī recordeste & seteue recor
datī. Illī meminēunt uel meminere: quelli se rīcōdano
recordarno & fosse recordatī. preterito plusquā pfecto
Ego meminērā: iō me recordaua & era recordato: me
mineras rat. pl̄r nos meminērām⁹ nōice recordauamo
& cramo recordatī meminērātī rāt. Futuro iperatiui.
Memēto: recordate o siate ad mēte. pl̄r mētote: rīcōde
teue o siate ad mēte. preterito pfecto & plusquā pfecto
optatiui utinā mēnīssēm dīo hauesse uoluto iō me fosse
& fora recordato memīssēs sct. pl̄r utinā meminīssēm⁹
dīo hauesse uoluto ce fossēmo: & forrāo recordatī me
minīssētīs sent. Praterito pfecto subiūctiui cū meni
nerī: cōcīo siā stato me siā recordato meminēris rīt. pl̄r
cū meminērīm⁹: cōcīo siā stato ce siāmo recordatī. mēi
nerītīs rīt. p̄terito plusq̄ pfcō cū memīssēm: cōcīo fosse
stato me fosse & fora recordato memīssēs sct. pl̄r cū me
mīssēm⁹: cōcīo fosse stato ce fossēmo & forrāo recorda
tī memīssētīs sent. Futuro cū uel ubi memīero qñ me rī
cordaro o sero rīcōdato mēinerīs rīt. pl̄r cū mēinerīm⁹
qñ ce rīcōdaremo o serēo rīcōdatī rītīs rīt. Infinitiui
pfcō & plusq̄ pfcō memīssē: recordarse o cē recordato

Quæro in personali modo di indicatiui tēpore p̄senti
 dicitur: se uia. præterito imperfecto ibatur: se gīua.
 præterito p̄fecto itum est uel fuit: se e gito. plusquā p̄fē
 cto itū erat uel fuerat: se era gito. Futuro ibitur: se gir
 ra. Imperatiuo tēpore tantū p̄senti eatur. uada se. Opta
 tiuo instātis & imperfecti utinā iretur uolessē dīo se gīf
 se. p̄fecto & plusquā p̄fecto utinā itū esset uel fuisset:
 dīo hauesse uoluto se fuisse gito. Futuro utinā eaf: dīo
 uoglia se uada. Subiunctiuo instantis cum eatur cōcio
 sia se uada. Imperfecto cū iretur. con cīo fosse cosa se gīffe
 p̄fecto cum itum sit uel fuerit: cōcīo sia stato se sia gī
 to. plusquam p̄fecto cum itum esset uel fuisset cōcīo
 fosse stato se fosse gito. Futuro quum uel ubi itum erit
 uel fuerit: quādo se sera gito. Infinitiuo instantis t̄pis & i
 perfecti iri gīr se. P̄fecto & plusquā p̄fecto itū esse uel
 fuisset esse se gito. Futuro itū iri: deuer se gīre. Diome
 des infiniti futurum nō phibet. phocas autē a cunctis i
 personalib⁹ id aufert: & futuro imperatiui et infiniti.

Pœnitet.

Indicatiuo pœnitet

me te illum. Nos uos illos. Imperfecto pœnitebat. per
 fecto pœnituit. plusquā p̄fecto pœniterat. Futuro
 pœnitebit. Imperatiuo t̄pe tātū p̄nti pœniteat. Optati
 uo instātis t̄pis & imperfecti utinā pœniteret. P̄fecto
 & plusquā p̄fecto utinā pœnituiisset. Futuro utinā pœ
 niteat. Subiunctiuo istātis cū pœniteat. Imperfecto cū
 pœniteret. p̄fecto cum pœnituerit. Plusquā p̄fecto cū
 pœnituiisset. Futuro quū uel ubi pœnituerit. Infinitiuo

istatis et imperfecti penitere. preterito poenituisse. Diō.

LEgens quæ pars est participium est. quare est participium: quia partem capit nominis et uerbi. recipit enim a nomine genera et casus: a uerbo tempora et significationes: ab utroque numerum et figuram. Participio quot accidunt: sex: quæ: genus: casus: tempus: significatio. numerus et figura. Cuius generis legens: omnis: quare: quia præponuntur ei in declinatione tria articularia: ut hic et hæc et hoc legens. Cuius temporis legens presentis et præteriti imperfecti. quare: quia omne participium desinens in ans uel in ens presentis et præteriti imperfecti temporis est. Cuius temporis lectus: præteriti perfecti et plusquam perfecti quare: quia omne participium desinens in tus uel in sus et i xus et unum i uus: quod est mortuus præteriti perfecti et plusquam perfecti temporis. Cuius temporis lectus: futuri: quare: quia omne participium desinens in rus et in dus futuri temporis est. Cuius significatio est legens: actiue: quare: quia ab actiuo uerbo uenit: quod est illud lego legis: inde uenit hic et hæc et hoc legens. Cuius significationis est lectus: passiue. quare: quia a passiuo uerbo uenit. s. legor legeris. inde uenit lectus lecta lectum. Cuius significationis est ueniens: neutralis: quare quia a uerbo neutrali uenit quod est illud: uenio uenis: inde uenit hic et hæc & hoc ueniens. Cuius significationis est largiens: communis quare: quia a communi uerbo uenit: quod est illud: largior largiris: inde uenit hic et hæc et hoc largiens. Cuius numeri legens: singularis: quare: quia singulariter profertur. Cuius numeri legens: pluralis. quare: quia pluraliter profertur. Cuius figura legens: simpli

cis: quare: quia simplicitate profertur. Cuius figuram per leges: de proposito sit quare quia opticipium aut est figura simplicis aut de composita

Rominatio hic & haec & hoc Legens. Genitium huius legentis. Dativus huic legenti. Accusativus hunc & hanc legentem & hoc legens. Vocativus o legens. Ablativus ab hoc & ab hac & ab hoc legente vel legenti. plurali nominativus hi & haec legentes & haec legentia. Genitium horum & harum & horum legentium vel legentium. Dativus his legentibus. Actio hos & has legentes vel legentis & haec legentia. Vt o legentes & o legentia. Ablativus ab his legentibus.

Rominatio lectus lecta lectum. Genitium lecti lectae lecti. Dativus lecto lectae lecto. Accusativus lectum lectam lectum. Vocativus lecte lecta lectum. Ablativus a lecto a lecta a lecto. Plurali nominativus lecti lectae lecta. Genitium lectorum tarum lectorum. Dativus lectis. Accusativus lectos lectas lecta. Vocativus lecti lectae lecta. Ablativus ab lectis.

Quod quare pars est: pronomen est: quare est pronomen: quia ponitur loco proprii nominis & certam significat personam. Pronomina quod accidunt: sex: quare: species. genitium. numerus. figura. persona. & casus. Cuius speciei ego primitivae: quare: quia a nullo derivatur. Cuius speciei meus: derivativae. Unde derivatur: a mei. Cuius generis ego: omnis: sed in hoc loco masculini vel feminini vel neutri generis: quare: quia sic est illud cui adheret. Cuius numeri ego: singularis: quare: quia singulariter profertur. Cuius numeri nos pluralis: quare: quia pluraliter profertur. Cuius figuram iste: simplicis: quare: quia simpliciter profertur. Cuius figuram ista: composita. Unde componitur: ex iste & hic componitur ista

Cuius psonæ ego: primæ. quare: quia omnia nomina & pronomina sunt tertiarū psonarū; exceptis ego quod est primæ psonæ: & tu quod est secūda. & uocatiuis casibus aliorū: qui sunt personæ secūda. Cuius casus ego nominatiui: quare: quia sic declinando reperitur & eius sensum retinet in construendo.

Primus modus pronominis est: cuius genitiuus singularis in i uel in is & datiuus in i naturaliter desinit: ut Ego mei uel mis mihi. Tu tui uel tis tibi. Sui sibi quod non facit sis ad differentiam uerbi sis. Et sunt tria pronomina primitiua: scilicet. Ego. tu. sui. Et sunt generis omnis per omnes casus.

Nominatiuo Ego. genitiuo mei uel mis olim. Datiuo mihi. Accusatiuo me. Ablatiuo a me. Plurali Nominatiuo nos Genitiuo nostrum uel nostri. Datiuo nobis. Accusatiuo nos. ablatiuo a nobis.

Nominatiuo Tu genitiuo tui uel tis olim. Datiuo tibi. Actō te. Vocatiuo o tu. ablatiuo a te. Plurali Nominatiuo uos. Genitiuo uestrū uel uestri. Datiuo uobis accusatiuo uos. Vocatiuo o uos. Ablatio a uobis

Genitiuo Sui. Datiuo sibi. Actō se. ablatiuo a se. Plur genitiuo sui datiuo sibi. actō se. Ablatiuo a se.

Secūdus modus pronominis ē: cuius genitiuus singularis in ius & datiuus in i naturaliter desinit ut Ille illi illi Iste istius isti. Ipse ipsius ipsi. Is eius ei. Hic huius huic: quæ cum deberet facere hui assumpsit e cauſa differentia hui interiectionis. Octo etiam nomina cum suis compositis sequuntur hunc modum: scilicet

et Vnus: totus: solus: ullus: alius. uter & alter & quis
uel q cū oibus suis cōpositis. Tria existis habēt uocati
uū casū. s. Vn⁹ tot⁹ sol⁹: Faciūt enī o uerba o tute. o sole.

Nominatiuo Ille illa illud genitiuo illius. Datiuo
illi. Accusatiuo illū illā illud. Ablatiuo ab illo ab il
la ab illo. Plurali Nominatiuo illi illæ illa. Genitiuo illoꝝ
illaꝝ illoꝝ datiuo illis. Actō illos illas illa. Ablatio ab illis

Nominatiuo ipse ipsa ipsum. Genitiuo ipsius. Da
tiuo ipsi. Accusatiuo ipsum ipsam ipsū. Ablatiuo
ab ipso ab ipsa ab ipso. Plurali Nominatiuo ipsi ipsæ ipsa.
Genitiuo ipsorum ipsarum ipsorum Datiuo ipsis. Accu
satiuo ipsos ipsas ipsa. Ablatiuo ab ipsis.

Nominatiuo Iste ista istud. Genitiuo istius. Dati
uo isti. Accusatiuo istū istam istud. Ablatiuo ab
isto ab ista ab isto. Plurali Nominatiuo isti istæ ista. Ge
nitiuo istorum istarum istorum datiuo istis. Accusati
uo istos istas ista. Ablatiuo ab istis.

Nominatiuo hic hæc hoc. Genitiuo hui⁹. Datiuo
huic. Accusatiuo hūc hāc hoc. Ablatiuo ab hoc
ab hac ab hoc. Plurali Nō hī hæ hæc. Genitiuo hoꝝ ha
rū horū: Dtō his. Actō hos has hæc. Ablatiuo ab his.

Nominatiuo is ea id. Genitiuo eius. Datiuo ei Ac
cusatiuo eū eā id. Ablatiuo ab eo ab ea ab eo. plu
rali Nominatiuo ei ex ea. Genitiuo eoꝝ eaꝝ eoꝝ. datiuo
eis uel iis. Accusatiuo eos eas ea. Ablatiuo ab eis uel iis.

Nominatiuo unus una unum. Genitiuo unius.
datiuo unī. Accusatiuo unum unā unum o uerba
una unum. Ablatiuo ab uno ab una ab uno. plurali nō

uní une una. Géitíuo unorum unarū unorum. Datiuo unís. Accusatiuo unos unas una. Vocatiuo o uní une una. Ablatiuo ab unís.

Rominatiuo Totus tota totum. Genítíuo totíus. Datiuo toti. Accusatiuo totū totā totū. Vocatiuo o tote tora totū. Ablatiuo a toto a tota a toto. plurali noiatiuo totí totæ tota. Genítíuo totorū totarū totorū. Datiuo rotís. Accusatiuo totos totas tota. Vocatiuo o totí tote tota. Ablatiuo a totís.

Rominatiuo quis uel qui quæ quod uel quíd. Genítíuo cuius. Datiuo cui. Accusatiuo quē quā q, uel quíd. Ablatiuo a quo uel a qui a qua uel a qui a quo uel a qui. p̄r nominatiuo qui quæ quæ. Genítíuo quorū quarum quorum. Datiuo quis uel quibus. Accusatiuo quos quas quæ. Ablatiuo a quís uel a quibus.

Mertíus modus pronominis est qui p̄ omnes suos casus sequitur declinatioñe mobiliū nominum primæ & secūdx declinatōis: u Meus mea meū tu⁹ tua tuū su⁹ sua suū noster n̄a nostrū uester uestra uestrū.

Rominatiuo Meus mea meū. Genítíuo mei meæ. Datiuo meo meæ meo. Accusatiuo meum meam meum. Vocatiuo o iní meā meū. Ablatiuo a meo a meā a meo. Pluraliter Noiatiuo meí meæ mea. Géitíuo meorū mearū meorum. Datiuo meis. Accusatiuo meos meas mea. Vocatiuo o meí meæ mea. Ablatiuo a meis.

Rominatiuo. Tuus tua tuum. Genítíuo tuí tuæ. Datiuo tuo tuæ tuo. Accusatiuo tuum tuam tuum. Ablatiuo a tuo a tua a tuo. Plurali, Nominatiuo

tui tuæ tua. Genitiuo tuorum tuarum tuorū. Datiuo tuis. Accusatiuo tuos tuas tua. ablatiui a tuis.

Nominatiuo Suus sua suū. Genitiuo sui suæ sui. Datiuo suo suæ suo. Accusatiuo suū suā suum. Ablatiuo a suo a sua a suo. Plurali Nominatiuo sui suæ sua. genitiuo suorum suarum suorū. Datiuo suis. accusatiuo suos suas sua. Ablatiuo a suis.

Nominatiuo Noster nostra nostrū. Genitiuo nostri nostræ nostri. Datiuo nostro nostræ nostro. actō nostrum nostrā nostrū. Vocatiuo o noster nostra nostrū. Ablatiuo a nostro a nostra a nostro. Plurali Nominatiuo nostri nostræ nostra. Genitiuo nostrorum nostrarū nostrorū. Datiuo nostris. actō nostros nostras nostra. Vocatiuo o nostri nostræ nostra. Ablatiuo a nr̄is.

Nominatiuo Vester uestra uestrū. genitiuo uestri uestræ uestri. Datiuo uestro uestre uestro. Accusatiuo uestrū uestrā uestrū. Ablatiuo a uestro a uestra a uestro. Plurali Nominatiuo uestri uestræ uestra. Genitiuo uestrorū uestrarum uestrorum. Datiuo uestris. Accusatiuo uestros uestras uestra. Ablatiuo a uestris.

Quartus modus pronominis est: qui per omnes suos casus sequitur declinationem mobilium nominum tertiae declinationis ut Nostras nostratis: & ur̄as ur̄atis.

Nominatiuo hic & hæc nr̄as & hoc nr̄ate. Genitiuo huius nr̄atis. Datiuo huic nr̄ati. Accusatiuo hunc & hæc nr̄atem & hoc nr̄ate. Vocatiuo o nr̄as & o nr̄ate. Ablatiuo ab hoc & ab hac & ab hoc nr̄ate uel nr̄ati. Plurali Nominatiuo hi & hæc nr̄ates & hæc nr̄atia. Genitiuo

horum & harum & horum nostratum uel nostratum.
 Datiuo his nostratibus. Accusatiuo hos & has nostra
 tes nostratis & hæc nostratia. Vocatiuo o nostrates &
 o nostratia ablatiui ab his nostratibus.

Rominatiui hic & hæc Vestras & hoc uestrate.
 Genitiui huius uestratis. Datiui huic uestrati.
 Actiue hunc & hæc uestratē & hoc uestrate. Vt caret.
 Ablatiui ab hoc & ab hac & ab hoc uestrate uel uŕati.
 Plurali nō o hī & hæc uestrates & hæc uestratia Gŕo & c.

Quot sunt pronomina de quibus nulla dubitatio
 est apud Latinos? quidecimque octo primitiua
 et septē deriuatiua. Primitiua sunt ista. Ego tu sui ille ip
 se iste hic is. Deriuatiua sunt illa. Meus tuus suus nosŕer
 et uester nostras et uestras.

Ad quæ pars est? præpositio est quare est præpositio
 quia præponitur aliis partibus orationis: p appo
 sitionē uel p compositionē Per appositionē. i. p regimen
 casus: ut In templo. Per compositionē. i. quando cōpo
 nit ut Impius. Præpositiōi quot accidunt? unū. quid ca
 sus tantum. quot casus? duo. q. actūs & ablatiui. Ad cui
 casui seruit? accusatiui Da præpositiōes seruiētes accusati
 uo casui. Ad apd añ aduersū uel aduersus cis cītra circū
 circa cōtra erga extra inter intra infra iuxta ob pone p
 ppe ppter smp post trās ultra pter supra circiter usq; se
 c⁹ penes. Ab cui casui seruit? ablatiui. Da præpositiōes ser
 uientes ablatiui casui? A ab abs cum corā clā de e ex p
 præ palā sine absq; tenus. In cui casui seruit? utriq; casui.
 Da præpositiōes seruiētes utriq; casui? In sub sup et subter

Quot sunt prepositiones que non inueniuntur nisi in compositione? sex. que? Di dis re se am con. Caue an dicas: Nam ueteres an pro circumponere solebāt auctore Macrobio. Et Festus iquit Am praepositio significat circum: Hinc dicitur Ambustus. i. circū uustus. pris. etiā am lib. xiiii. inquit Am etiā peri grecā prepositionem significat ut amplector. amputo. ambio. in quo etiā additio b consonantis propter in fuit

QUæ pars est? aduerbium est. quare est ad uerbiū? quia stat iuxta uerbū: & semper nititur uerbo. Aduerbio quot accidunt? tria que? species significatio & figura Cuius speciei primitiua. quare? quia a nullo deriuatur Cuius significationis tēporis. Da Temporis: ut pridem nuper antea nudiūstertius heri hodie statim nūc modo cras postridie perendie olim dudum quondam aliquando quādo siquando tandem semper. Da Locis: ut hic illic istic: hinc illinc istinc. huc illuc istuc hac illac istac: intro uel foras: intus uel foris: ibi ubi quo qua unde. quorsum & quousq;. Da Interrogandi. ut cur quare quā nobrem quid nonne utrum. Da prohibendi ut ne. Da Negandi: ut non nihil nec neq; haud minime nequaquam. Da Affirmandi ut profecto quippe plane uidelicet nempe quidni scilicet nimirū certe. Da Iurandi: ut ædepol mecastor hercule mediūsfidius. Da Optandi: ut utinam o si amen. Da Hortandi: ut eia age agite agedum agitedū Da Remissiui: ut uix sensim paulatim pedetentim fere & ferme. Da Qualitatis: ut bene male docte fortiter suauiter & libeter pulchre uiriliter

expedite. Da Q uātitatis: ut tātū multū parū modicū
 minimū maxime satis. Da dubitādi: ut an utrum forsan
 forsitā fortasis uel fortasse. da Euēt⁹ ut forte fortuitu.
 da cōgregādi ut simul una pariter. da discretiui ut scor
 sum separatim semote secus diuūsim sigilatim bifariā tri
 fariā & multifariā. Da similitudinīs: ut quasi ceu sic sicut
 sicuti uelut ueluti tanquā ut uti itē et ita. Da Ordinādi:
 ut prio secundo inde deinde deinceps interea protinus
 tum postea interim obiter et prater ea. Da intentiui: ut
 ualde nimium prorsus penitus et omnino. da cōparādi
 ut magis minus pl⁹ tā et quā. da Superlatiui: ut maxie
 minime uel sapissime. da Numeri: ut semel bis ter quater
 milies toties quoties uel toties quoties saepe iterum
 rursus primū tertiu. da Personalis ut meati tuati suati
 nostrati & uestrati. da dimiutiui ut clā clāculū bñ bel
 le bellissime da Vocādi: ut o he⁹ eho. da Respōdēdi: ut
 heu o. da demōstrādi: ut en ecce. da eligēdi. ut poti⁹ im
 mo. Cui⁹ figuræ: simplicis: quare: qā simpliciter pferē.

Reu quæ pars est: interiectio: ē quare ē interiectō
 quia interiacet alus ptibus orationis in oratione
 Interiectōni quot accidunt unū qd: significatio tātum.
 Cui⁹ significatōis: dolētis. da dolētis ut heu heio ab. da
 gaudētis: ut euax. da Admirātis: ut pape o. da expaues
 scētis ul' tūntis: ut at at. da deridētis ut aha ehe ahu oho
 phi ohe ehū. da exclamātis: ut p. da irascentis ut nefas
 ifādū p nefas. da laudātis: ut euge. da uītātis ut apage.

Con iunctio: quæ pars est: cōiunctio est: quare est cōiunctō
 quia cōiungit ceteras ptes oratiōis. Cōiunctōi

quot accidunt: tria: quæ: species figura & ordo. Cuius
speciei copulatiuæ. Copulatiua est quæ copulat tā sensum
quam uerba: ut. Et quæ ac at alit quidem quoque sed autem
uero: quando pro quia. Continuatiua est quæ demon-
strat ordinē rerū in cōsequētia cū dubitatione: ut si ster-
tit dormit. Subcontinuatiua est: quæ causam subconti-
nuatōis ostendit cōsequētē in rerum essentia: ut. Quā-
do sol oritur dies est. & quoniā ambulat mouetur. Disiū-
ctiua est quæ quāuis dictiones cōiungit sensum tamen
dissiungit & alterā partē uerā esse & alterā nō esse signi-
ficat: ut Aut est dies aut nox. Vel est sanus uel est æger
Subdissiunctiua est: quæ quāuis uocē subdissiunctiuarū
habeat tamen utrūque esse significat in eodē uel in diuer-
so tēpore ut Alexander siue paris iuit pro Helena. i. Ale-
xander qui & Paris dicitur. Et iste tota die uel legit uel
scribit sed in diuersis horis. Causalis est: quæ proprie ad-
iuncta indicatiuo uerbo significat causam antecedentē
cum effectu: ut doctus sum nam legi. Effectiua est: quæ
adiuncta uerbo indicatiuo significat effectum precedē-
tem ex causa: ut Nam legi doctus sum Adiuēctiua est: quæ
adiungitur uerbis subiūctiuis proprie cum dubitatōe:
ut si uenias faciam: & Ut pro sit tibi facio. Approbatiua
est illa quæ approbat rem esse. i. affirmat: ut Equidē me-
ruī nec depræcor Aduersatiua est: quæ aduersum cōue-
nienti significat: ut Tamē quāquā quāuis si & si: ut Mul-
to tēpore seruiui tibi tu tamē me habes odio Distributi-
ua est: quæ diuersis diuersa distribuit: ut ego lego tu ue-
ro dormis Distributiua uel adiectiua est quæ de duobus

propositis unum eligere & alterum refutare ostendit:
 ut diues malo esse quam pauper. Abnegatiua est illa: q̄
 adiuncta uerbo aliquid fieri ostendit nisi aliquo impedi
 mēto impediretur: ut Comessem si haberem. Gaudeat
 priamus si audeat Collectiua uel rationalis uel illatiua ē
 quæ colligit supradicta cum ratione: uel infertur aliis. p̄
 positis: ut Ergo igitur itaq;. Cicero Catilinā sua sapiētia
 domuit solus igitur Cicero patriā seruauit. Dubitatiua
 est: quæ dubitationē significat ut an ne. Cōpletiua est: q̄
 causa ornatus uel metri nulla necessitatis causa ponitur
 ut si dicā: Aeneas quidem fuit pius: Vlysses uero astu
 tus Diminutiua est: quæ diminutionem significat ut Si
 nō potes mihi dare aureolum saltē cōmoda denariū Ex
 positiuā ē illa que expositionē significat: ut. i. uidelicet. s.
 Quot sunt ordines cōiunctionū: tres qui: præpositiu⁹
 subiūctiuus & cōmunis. Cuius figura at: simplicis. qua
 re: quia simpliciter profertur. Cuius ordinis at: p̄positi
 uī: quare: quia semp̄ p̄ponitur in ordine oratōis. Cuius
 ordinis autē: subiūctiuī: quare: quia semp̄ subiungit̄ i
 ordine orationis. Cuius ordinis igitur: cōmunis: quare
 quia potest p̄poni & supponi i ordine oratōis. Quot sunt
 cōiūctiōes p̄positiuī ordinis: quidecī: quæ: At ac ast aut
 uel nec neq; si qui quaten⁹ sin seu siue ni: sed scdm̄ quos
 dā. Quot sunt cōiūctiōes subiūctiuī ordinis octo. uide
 licet Que ne ue enī qdē quoq; at uero Ex iis tres sūt en
 cletica. i. inclinatiue: eo q̄, inclināt accētū p̄cedētis sylla
 bæ ad se: ut Dixitq; legisne cōmuniter ue. Pene oēs aliæ
 sunt cōmūes: quia possunt p̄poni & supponi i ordine ora

tionis: ut ergo igitur &c. Gloria. Lausq; Deo.

Mancinellus ad Lectorem.

O Onati. Melioris superiori editione: quaedam ut euenit impressores corruerant itaq; ubi denuo imprimendum constituere: quicquid ab eis olim fuerat deprauatum uisum est emendatum iri. Hinc iste: ab illo aliquid differt. Præterea quoniam aliquorum tanta mentis improbitas est & ignauia: ut quod ipsi non legerint seu minime animaduertent rite dici non arbitrentur præsertim cum aliter & male quidem litterarum primordia imberit: quod longe grauissimum. Necessario ductus sum hoc in loco maiorum exempla ostendere. Negabant illi. Optatiuum modum posse duos sensus recipere uti in. Anno uerbo tradideram: erat. n. ultimus sensus ab eis damnatus quem sane. Optatiuo quoque inesse non. Subiunctiuo duntaxat auctores uulgo ostendunt uel cum ut aut quam uel etiam sine istis illum indicantes. Vnde Oui. li. iiii. met. de Diana uisa ab Actæ omne ait. Oraque retro flexit: & ut uellet promptas habuisse sagittas. Et. Suet. de Nerone scribit. Quam uellem inquit nescire litteras Mart. item. Quam cupes pennas tunc habuisse tuas. Oui. idē li. ix. met. ubi loquitur Iphis ait. Vellem nulla fore. Vbi est aduertendum pro se uerbum Optatiuum sæpe poni sine ut sine que & sine ut: quod alibi est Naso docet: ait namque li. met. ix. Oia dii faceret essent communia nobis. Et Vir. li. vi. Hac Troiana tenus fuerit fortuna secuta. Vbi fuerit optatiue posuit Luc. item uolumine primo: Dii uisa secundum

Et fibris sit nulla fides: sed cōditor artis finxerit ista Ta
ges. p. qđ multis placuit artiū scriptoribus pteritū per
fectū: optatiui eē simile subiūctiuo. qđ etiā pris. li. xyiii.
meminit. Negabāt etiā improbi hōmies memino recte
Imperatiuorū futuris numero quidem plurali personā
primā sustulisse: cū & Diom. in uerborū declinatōibus
& Donatus ipse ante hac iam pridem illā apposuissent.
Ego tamē id iure fecisse aicbā: cū uox eadē Imperatiuo
rū præsenti bus esset: nec etiam unquā usquā ue aliquis
eam illorū futuro uocē ascribēdā inter legēdū potuerit
deprehēdere. Quā sane presenti quoq; auferte potuiss
sem si oīo Diomedis priscianiue pcepta secutus essem.
Diomedes enī sic ait. Quidam putant Amemus impe
ratiuū esse pluralē & primā psonā: qđ nos hortatiuū ap
pellamus Pris. autē li. yiii. sic itaq; quæ latini i plurali nu
mero iperatiua primæ psonæ accipiūt hæc græci ὑποθε
τικῶν παρὰ κέλευσιν αἰετῶν uocant. i. suppositiua siue horta
tiua: dicunt enī q; superior debet ostēdi q; iperat co cui i
perat: hic autē suā quoq; cōiūgēs psonā similē se sociūq;
in hac ipsa re de qua imperat ostēdit futurū illis qb; im
perat: ut pugnem; legam; quasi ad socios uidet hoc
uti modo. Itaq; melius est hāc ab imperatiuis psonā plu
ralis nūeri separare. Sciendū tamē qđ iste mod; frequē
tissime p optatiuo uel deprecatio ponit: ut musa mihi
cās memora: quo numine laso. Et apud Terē. Fac ama
bo. Hæc ille. Diuus autē Aureli; Augustin; in suo libel
lo de grāmatica declinādo & pns & futurū iperatiui oī
bus aufert primā psonā pluralis numeris ergo &c. Aufi

sunt illi uide dānare me q̄ ferris disyllabō ī secūda p̄sona
p̄sentis indicatiui docuerā: cum feror fereris dicere de
buissem trisyllabon. s. Sed q̄ a uecordia laborarēt. Pri
sciani uerbis ostēdit: Is enim in Epitomate suo sic ait. Ois
secūda p̄sona passiuā & in p̄senti & ī p̄terito imp̄fecto
& in futuro indicatiui & optatiui ab actiua sua fit iterpo
sita ri. Sed in tertiā p̄ penultima e correptā hēt. Sed ēt
ris in re cōuersa solet eadē secūda p̄sona in oī cōiugatōe
in e p̄ferris ut Amas aris uel amare. Doces ceris uel re.
Legis geris uel lege. Audis diris uel audire. Lib. uero.
ix. sic: Fero p̄ cōcōsionē. i. p̄ syncopē ī littere: secundā &
tertiā facit p̄sonā. fero fers fert: p̄ fero ris ferit. Paulo itē
iferi⁹ inqt: In oibus quoq; aliis mōia seruat rōnē eiūs dē
cōiugatōis tertiā. s. exceptis illis q̄ solēt a secūda p̄sona
nasci i iis. n. seruat eiūs dē p̄sone cōcōsionem: ut Fers. fer.
ferte to. tote: ferrem ferre. nā q̄ a prima p̄sona capiūt re
gulā rectā decliatiōnē sequunt: ut Fero rebā ferā. Hac
ille ergo &c. Amādī p̄terea & hmōi gerūdīa ī dī passiuē
quoq; p̄ferrī iuenim⁹ licet rari⁹. Iustin⁹. n. li. xyii. Athe
nas quoq; erudiendī gratiā missus de regio quodā pue
ro dixit. Et in p̄logo primī uoluminis ait. Quod ad te ī
perator. Antonine nō tā cognoscendī q̄ emēdādī causa
trāsmissi. Restat iam mihi p̄bādū illud Catonis carmen
ita legendū esse. Si romana cupis & pūica noscere bella
nō aut publica uti etiā e doctis aliqui uolūt. Ratio enim
est: punica legendū esse q̄ oēs textus sic hnt. Deinde q̄
Lucan⁹ ī q̄rti uoluminis fine quādā pūica bella cōmemo
rat iube enī exercit⁹ igens Curionē p̄strauit occiditq;

ēt. Cato ergo ille eius carminis auctor pp̄ id dixit p̄uica
bella n̄ pp̄ Annibalis gesta q̄ Sylli⁹ carmine excut⁹ ē.
Vale. Catōis carm̄ d̄ morib⁹ p̄ Ant. Māciellū correctū

Vm animaducenterem q̄ plurimos homi
nes errare grauius in uia morū succur
rendū opinioni eorū & cōsulendū existi
maui: maxime ut gloriose uiuerēt & ho
norem cōtingerēt. Nūc te fili carissime
docebo quo pacto mores tui animi componas. Igit̄ p̄ce
pta mea ita legito ut intelligas: legere enim: & nō intel
ligere est negligere. itaq; deo supplica. Parentes ama.
Cognatos cole. Datū serua. Pare foro. Cū bonis ābula.
Ne accesseris ad cōsiliū donec uoceris. Raro cōuiuare.
Da mutuū: cui des uideto. Mūd⁹ esto. Saluta libēter.
Q uod satis est dormi. Ama cōiugē. Cede locū maiori.
Iusiurandū serua. Magistrū metue. Te uino tempera.
Vercundiā serua. Pugna p̄ patria. Custodi rē tuā. Di
ligētīā adhibe. Nil temere credideris. Tute cōsule. Fa
miliā cura. Fuge meretrices. Lege libros. Memēto q̄ le
geris. Disce litteras. Erudi liberos. Blādus esto. Benefa
cito bonis. Noli ab re irasci. Neminē irriseris. Maledic⁹
ne esto. Aestimationē retine. Adesto iudicio. Aequū iu
dica. Ad pratorium stato. Nil mētire. Cōsult⁹ esto: Ira
cundiā tēpera: Virtute utere. Trocho lude. Aleā fuge.
Minorē te ne cōtēperis. Nil arbitrio uiriū feceris. Pate
re legē q̄tū ipse tuleris. Accepti beneficii memor esto.
Pauca i cōuiuio loq̄re. Noli miserū irridere. Minime iu
dica. Alienū occupare noli. Illud stude agere q̄ bonū ē

SI deus est animus nobis: ut carmina dicunt.
Hic tibi præcipue pura sit mēte colēdus.
Plus uigila semper: ne somno deditus esto:
Nam diuturna quies uitiū alimenta ministrat.
Virtutem primam esse puto compescere linguam:
Proximus ille deo est qui scit ratione tacere.
Sperne repugnādo tibi tu cōtrarius esse:
Cōueniet nulli qui secum dissidet ipse.
Si uitam inspicias hominum si deniq; mores:
Quum culpāt alios: nemo sine crimine uiuit.
Quæ nocitura tenes, quamuis sint chara relinque.
Vtilitas opibus præponi tempore debet.
Cōstās & lenis ceu res expostulat esto:
Temporibus mores sapiēs sine crimine mutat.
Nil temere uxori de seruis crede querētī:
Sæpe etenim mulier quem cōiunx diligit odit.
Quumq; mones aliquem nec se uelit ipse moneri
Si tibi sit charus noli desistere cœptis.
Cōtra uerbosos noli cōtēdere uerbis:
Sermo datur cūctis animi sapiētia paucis.
Dilige sic alios ut sis tibi charus amicus:
Sic bonus esto bonis: ne te mala damna sequatur.
Rumores fuge: ne incipias nouus auctor haberi:
Nam nulli tacuisse nocet: nocet esse locutum.
Rem tibi promissam certam promittere noli:
Rara fides ideo est: quia multi multa loquuntur.
Quum te aliquis laudat iudex tuus esse memeto:
Plus aliis de te quam tu tibi credere noli.

Officium alterius multis narrare memeto:
 Atq; aliis quum tu benefeceris ipse fileto.
 Multorum quum facta senex & dicta recenses.
 Fac tibi succurrat iuuenis qua feceris ipse.
 Ne cures si quis tacito sermone loquatur:
 Conscijs ipse sibi de se putat omnia dici.
 Quum fueris foelix qua sunt aduersa caueto:
 Non eodem cursu respondet ultima primis.
 Quum dubia & fragilis sit nobis uita tributa:
 In mortem alterius spem tu tibi ponere noli.
 Exiguum munus quum dat tibi pauper amicus.
 Accipito placide: plene & laudare memeto:
 Infantem nudum cum te natura creauit
 Paupertatis onus patienter ferre memento.
 Ne timeas illam qua uita est ultima finis:
 Qui mortem metuit: quod uiuit perdit id ipsum
 Si tibi pro meritis nemo respondet amicus:
 Incusare deum noli: sed te ipse coerce.
 Ne tibi quid desit quaeritis utere parce:
 Utq; quod est serues semper tibi deesse putato.
 Quod prestare potes ne bis promiseris ulli:
 Ne sis uentosus dum uis bonus ipse uideri.
 Qui simulat uerbis nec corde est fidus amicus
 Tu quoq; fac simile: & sic ars deluditur arte.
 Noli homines blando nimium sermone probare
 Fistula dulce canit uolucrum dum decipit auceps
 Quum tibi sint nati. nec opes: tunc artibus illos
 In true quo possint inopem defendere uitam.

Q uod uile est charum: quod charum uile putato:
Sic tibi nec cupidus nec auarus nosceris ulli.
Q uæ culpæ soles ca tu ne feceris ipse:
Turpe est doctori quum culpa redarguit ipsum.
Q uod iustum est petito uel quod uideatur honestum
Nam stultum est petere id quod possit iure negari.
Ignotum tibi met noli præponere notis:
Cognita iudicio constant: incognita casu.
Cum dubia incertis uersetur uita periculis:
Pro lucro tibi pone diem quocunq; laboras.
Vincere cum possis interdum cede sodali.
Obsequio quoniam dulces retinentur amici.
Ne dubita quum magna petes impendere parua:
His etenim rebus coniungit gratia charos.
Litem inferre caue cum quo tibi gratia iuncta est:
Ira odium generat: concordia nutrit amorem.
Seruorum culpa quum te dolor urget in iram:
Ipse tibi moderare tuis ut parcere possis.
Q uem superare potes interdum uince ferendo.
Maxima enim morum est semper patientia uirtus.
Conserua potius quæ iam sunt parta labore:
Q uum labor in dâno est crescit mortalis egestas.
Dapsilis interdum notis & charus amicis:
Q uum fueris fœlix semper tibi proximus esto.
Melluris si forte uelis cognoscere cultus:
Vergilium legito: quod si mage nosse laboras.
Herbarum uires: Macer id tibi carmine dicet.
Si romana cupis & punica noscere bella:

Lucanum quæras: qui Martis prælia dixit.
 Si quid amare libet uel discere amare legedo.
 Nasonem petito: sin autem cura tibi hæc est
 Ut sapiens uiuas: audi quæ discere possis:
 Per quæ semotum uitus deducitur æuum.
 Ergo ades: & que sit sapiëntia disce legedo.
 Si potes ignotis etiam prodesse memeto:
 Utilius regno est meritis acquirere amicos.
 Mitte arcana dei: celumq; inquirere quid sit:
 Cum sis mortalis que sunt mortalia cura.
 Linc; metum leti: nam stultum est tempore i omni:
 Dum mortem metuas amittere gaudia uite.
 Iratus de re incerta contedere noli:
 Impedit ira animum possit ne cernere uerum.
 Fac sumptum propeere quum res desiderat ipsa:
 Dådum etenim est aliquid quũ tẽpus postulat aut res
 Q uod nimium est fugito: paruo gaudere memeto:
 Tuta mage est puppis modico que flumine fertur.
 Q uod pudeat socios prudens celare memento:
 Ne plures culpent id quod tibi displicet uni
 Nolo putes prauos homines peccãdo lucrari
 Temporibus peccata latent & tempore surgũt.
 Corporis exiguũ uires cõtēnere noli.
 Consilio pollet cui uim natura negauit.
 Q uem uideas non esse parem tibi tempore cede:
 Victorem a uicto superari sepe uidemus.
 Aduersus notum noli contendere uerbis.
 Lis minimis uerbis inter dum maxima crescit.

Quid deus intendat noli perquirere sorte:
Quid statuatur de te sine te deliberat ipse.
Inuidiam nimio cultu uitare memeto.
Quæ si non lædit tamē hanc sufferre molestum est.
Esto forti animo cum sis damnatus inique
Nemo diu gaudet qui iudice uiuic iniquo.
Litis præteritæ noli maledicta referre
Post inimicitias iram meminisse malorum est.
Nec te collaudes nec te culpaueris ipse:
Hoc faciunt stulti quos gloria uexat inanis:
Vtere quaesitis modice quum sumptus abūdat:
Labitur exiguo quod partum est tempore lōgo.
Inspies esto quum tempus postulat aut res.
Stultitiam simulare loco prudētia summa est
Luxuriam fugito simul & uitare memeto
Crimē auaritiæ: nam sunt cōtraria famæ
Noli tu quædam referēti credere semper:
Exigua est tribuēda fides quia multa loquuntur
Quæ potu peccas ignoscere tu tibi noli:
Nam crimē uini nullum est sed culpa bibētis.
Cōsiliū arcanum tacito cōmitte sodali:
Corporis auxiliū medico cōmitte fideli.
Successum idignum noli sufferre moleste:
Indulget fortūa malis ut lædere possit
Prospice qui ueniūt hos casus esse ferēdos:
Nam leuius lædit quicquid præuidimus ante.
Rebus in aduersis animum submittere noli
Spem retine. spes uua hominem nec morte reliquit

Rem tibi quam noscís aptam dimittere nolí
 Fronte capillata est post hæc occasio calua.

Quod sequitur spectá: quodq; iminet ante uídeto
 Illum imitare deum partem qui spectat utramq;.

Fortius ut ualeas interdum parcior esto
 Pauca uoluptati debentur: plura salutí.

Iudícium populi nunquam contempseris unus
 Ne nullí placeas dum uís contemnere multos.

Sit tibi præcipue quod primum est cura salutis:
 Tempora ne culpes cum sis tibi causa doloris.

Somnia ne cures: nam mens humana quod optat
 Dum uígilat: sperans per somnum cernit id ipsum.

Hoc quicúq; uelis carmen cognoscere lector
 Hæc præcepta feres que sunt gratíssima uita:

Instrue præceptis animum: ne discere cesses.
 Nam sine doctrína uita est quasi mortis imago.

Commoda multa feres: sin autem spreueris illud
 Non me scriptorem sed te neglexeris ipse.

Cum recte uiuas ne cures uerba malorum:
 Arbitrii nostri non est quod quisq; loquatur.

Productus testis salua tamen ante pudorem
 Quantumcumq; potes celato crimen amici.

Sermones blandos blefosq; cauere memento.
 Simplicitas uerí fama est fraus ficta loquendi.

Segniciem fugito: quæ uita ignauia fertur:
 Nam quum animus languet: consumit inertia corpus

Interpone tuis interdum gaudia curis:
 Ut possis animo quem uís sufferre laborem.

Alterius dictum aut factum ne carperis unquam.
Exemplo simili ne te derideat alter.
Quod tibi fors dederit tabulis suprema notato.
Augendo serua: ne sis quem fama loquatur.
Quum tibi diuitiæ superant in fine senectæ:
Munificus facito uiuas non parcus amicis.
Vtile consilium dominus ne despice serui:
Nullius sensum si prodest tempseris unquam.
Rebus & in censu si non est quod fuit ante
Fac uiuas contentus eo quod tempora prebent.
Vxorem fuge ne ducas sub nomine dotis:
Ne retinere uelis si cœperit esse molesta.
Multorum disce exemplo quæ facta equaris:
Que fugias nobis uita est aliena magistra.
Quod potes id temtes: operis ne pondere pressus
Succumbat labor & frustra tentata relinquis.
Quod nosti factum non recte non sileatur:
Ne uideare malos imitari uelle tacendo.
Iudicis auxilium sub iniquo teste rogato:
Ipsæ etiam leges cupiunt ut iure regantur.
Quod merito pateris: patienter ferre memento:
Cumq; reus tibi sis ipsum te iudice damna.
Multa legas facito. perlectis perlege multa:
Nam miranda canunt sed non credenda poetæ.
Inter conuiuas fac sis sermone modestus:
Ne dicare loquax: dum uis urbanus haberi.
Coniugis iratæ noli tu uerba timere
Instruit insidias lachrymis dum fœmina plorat

Vtere quæsitis: sed ne uidearís abuti:

Qui sua consumunt quum deest aliena sequuntur.

Fac tibi proponas mortem non esse timendam:

Quæ bona si non est: finis tamen illa malorum.

Vxorís linguam si fūgi est ferre memento:

Nam quæ malum est non uelle pati nec posse tacere.

Dilige non agra charos pietate parêtes

Nec matrem offendas dum uis bonus esse parēti.

Securam quicumq; cupis deducere uitam:

nec uitíis hæreere animum: que moribus obsunt.

Hec precepta tibi semper relegenda memento:

Inuenies aliquid quod te uitare magistro.

Despice diuitías si uis animo esse beatus:

Quas qui suscipiunt mendicant semper auarí:

Commoda nature nullo tibi tempore deerunt:

Si fueris contentus eo quod postulat usus.

Cum sis incautus nec rem ratione gubernes:

Noli fortunam quæ non est dicere cæcam.

Dilige denarium: sed parce dilige formam

Quam nemo sanctus nec honestus captat habere.

Quum fueris locuples corpus curare memento:

Aeger diues habet nummos sed non habet ipsum

Verbera cum tuleris discens aliquando magistri

Fer patris imperium quum uerbis exit in iram.

Res age quæ profunt: rursus uitare memento

In quibus error inest: nec spes est certa laboris.

Quod prestare potes gratis concede roganti:

Nam recte fecisse bonis in parte lucrorum est.

Quod tibi suspectum est confestim discute quid sit :
Namq; solent primo quæ sunt neglecta nocere.
Cum te detineat Veneris damnosa uoluptas :
Indulgere gulæ noli quæ uentris amica est :
Cum tibi proponas animalia cuncta timere :
Vnum præcipio tibi plus hominem esse timendum .
Cum tibi præualidæ fuerint in corpore uires :
Fac sapias : animo poteris sic fortis haberi .
Auxilium a notis petito si forte laboras :
Nec quisquam melior medicus quam fidus amicus .
Cum sis ipse nocens moritur cur uictima prote-
Stultitia est morte alterius sperare salutem .
Cum tibi uel socium uel fidum quæris amicum :
Non tibi fortuna est hominis sed uita petenda .
Vtere quæ sitis opibus : fuge nomen auari :
Quid tibi diuitiæ profunt si pauper abundas :
Si famam seruare cupis dum uiuis honestam :
Fac fugias animo quæ sunt mala gaudia uitæ .
Cum sapias animo noli irridere senectam :
Nam cuiuscunq; seni sensus puerilis inheret .
Disce aliquid : nam quum subito fortuna recedit :
Ars remanet : uitamq; hominis non deserit unquam .
Prospicito cuncta tacitus quod quisq; loquatur .
Sermo hominum mores & cælat & indicat idem .
Exerce studium quamuis perceperis artem :
Ut cura ingenium : sic & manus adiuuat usum .
Multum uenturine cures tempora fati :
Non metuit mortem qui scit continere uitam .

Disce sed a doctis: in doctos ipse doceto:
 Propaganda etenim est rerum doctrina bonarum,
 Hoc bibe quo possis si tu uis uiuere sanus:
 Morbi causa mali est semper quæcunq; uoluptas:
 Laudaris quodcunq; palam quodcunq; probaris:
 Hoc uide ne rursus leuitatis crimine damnes.
 Tranquillis rebus que sunt aduersa caueto:
 Rursus in aduersis melius sperare memento.
 Discere ne cesses cura sapientia crescit:
 Rara datur longo prudentia temporis usu.
 Parce laudato: nam quem tu sæpe probaris:
 Vna dies qualis fuerit monstrabit amicus.
 Ne pudeat quæ nescieris te uelle doceri:
 Scire aliquid laus est: culpa est nil discere uelle.
 Cum Venere & Baccho lis est: sed iuncta uoluptas:
 Quod latum est animo complectere sed fuge lites:
 Demissos animo & tacitos uitare memento:
 Quod flumen placidum est: forsan latet altius unda.
 Cum tibi displiceat rerum fortuna tuarum:
 Alterius specta quo sis discrimine peior.
 Quod potes id tenta: nam littus carpere remis
 Tutius est multo quam uelum tendere in altum.
 Contra hominem iustum prauè contendere noli:
 Semper enim deus iniustus uiscitur iras.
 Ereptis opibus noli mœrere dolendo:
 Sed gaude potius tibi si contingat habere.
 Est iactura grauis quæ sunt amittere damnis:
 Sunt quædam quæ ferre decet patienter amicum.

Tempora longa tibi noli promittere uita.
Quocumq; ingrederis sequitur mors corporis umbra
Time deum placare uitulum sine crescat aratro.
Nec credas placare deum quum caede litatur.
Cede locum laetis: fortuna cede potenti:
Laedere qui potuit prodesse aliquando ualebit:
Quum quid peccaris castiga te ipse subinde:
Vulnera dum sanas dolor est medicina doloris.
Damnaris nunquam post longum tempus amicum
Mutabit mores sed pignora prima memento.
Gratior officiis quo sis image charior esto:
Ne nomen subeas quod dicitur officii per di.
Suspectus caueas ne sis miser omnibus horis.
Nam timidis & suspectis aptissima mors est:
Cum seruos fueris proprios mercatus in usus
Et famulos dicas: homines tamen esse memento.
Quam primum rapienda tibi est occasio prima
Ne rursus quaeras id quod neglexeris ante.
Morte repentina noli gaudere malorum:
Foelices obeunt quorum sine crimine uita est.
Cum tibi sit coniunx nec res & fama laborat:
Vitandum ducas inimicum nomen amici.
Quum tibi contingerit studio cognoscere multa
Fac discas multa: & uita nescire doceri.
Miraris uerbis nudis me scribere nerfus.
Hos breuitas sensus fecit coniungere binos.

Finis Catonis Carmen.

De Arte Libellus per Ant. Mancinellum: editus post
 Donatū Melioris emendationem: pro eisdem Pindaro.
 Quinto & festo filioliis suis.

ARS est rei cuiuscunq; scientia usu uel traditione
 uel ratione percepta tendens ad usum aliquem
 uitæ necessarium. Diom.

Ars (ut Cleantes uoluit) est potestas uiam idest ordinē
 efficiens. Fabius lib. ii.

Ars habitus est quidam faciēdi uera cum ratione. Sex
 to Ethicorum Phpūs.

Ars dicta uel quod arctis præceptis & regulis cuncta
 cōcludat. Vel αρθροσ αρθετης ab arete: idest ab uirtute

Vnde ueteres artē p uirtute appellarūt ut scribit Diō.

Artiū gñra sūt plura q̄rū grāmāticē sola litteralis ē: dcā
 q̄ a litteris icipiat γρᾶμα αα siquidē littera dicitur. Et grāma
 ticus latine litteratus interpretatur Grammatica uero littera
 tura' ut inquit Fab. lib. ii.

Grāmātica scientia q̄dā est in recte loquendi scribendiq; & legē
 di ratiōne consistens quæ poetarum. scriptorum & historia
 rum expositionem continet. Fab. & Dio. id asserunt.

Grāmātica itē quædā professio ē: quæ nisi oratoris futuri funda
 mēta fideliter iecerit: qcquid superstruxeris corruet. Necessa
 ria pueris iucūda senibus. dulcis secretorū comes. Et quæ uel
 sola omni studiorū genere plus habeat opis q̄ ostētatiōis. Fab.

Partes grammaticæ sunt quattuor principales. uidelicet littera
 syllaba. dictio: & oratio.

M. Tullius orator artis grammaticæ diligentissimus fuit. & in fi
 lio (ut i epistol' appet) recte loquēdi asp̄ quoq; exactor ē. Fab. i.

Græcorum litteræ. xxiiii.

α. alpha. β. uita. γ. gama. Δ. delta. ε. epsilō. ζ. zita. η. ita. θ. thita. i.
 iota. κ. cappa. λ. labda. μ. mi. ν. v. gni. ξ. xi. ο. omicrō. π. pi. ρ. ro.

e ii

σ. S. sigma. τ. T. taf. υ. v. psilon. φ. phi. χ. chi. ψ. psi. ω. omega.
 α. pro. a. β. pro. b. uel pro. u. consonantes. γ. pro. g. Δ. pro. d. ε.
 pro. e. ζ. pro. gemino. σ. uel pro. f. & d. η. p. i. logo græcis latinis
 uero pro e logo. θ. pro. th. i. k. p. λ. pro. l. u. pro. m. n. γ.
 pro. n. ξ. pro. c. & f uel pro. x. o. pro. o breui π pro. p. ρ. pro. r. σ
 p. s. τ. ϑ. p. t. υ. p. y. græco. φ. p. ph. χ. p. ch. ψ. p. ps. ω. p. o longo.
 Græcorū diphthōgi pprie sunt sex. αi facit ae. αυ facit aut latis.
 εi facit e productum uel i anctore Prif. ευ facit eu: oi facit i græ-
 cis latinis uero facit oe. ου facit u uocalem. Præterea υi facit i
 longum. ωi facit o longum. De littera.

Littera est pars minima uocis compositæ ex litteris. Prifc.
 Littera est uos quæ scribi potest indiuidua. Pr.
 Littera est uocis eius quæ scribi potest forma. ut Scaurus aiebat.
 Littera dicitur quasi legitera quia legit: uel q̄ legētibz iter ostē-
 dit: uel ab litura quam patitur. uel quod legendo iteratur. Dium.
 Litteræ ēt elem̄ta appellāē ad similitudinē elemētōrū mūdi. sicut
 ei illa coeūtia oē corpus pficiūt sic ēt hæ cōiunctæ lrālē uocē q̄si
 corpus aliqd cōponūt. Pr. Elemētū & lrā differūt: Elemētū qdē ē
 uis ipsa & potestas. Lrā autē figura est potestatis. Igitur elemētū
 itelligit littera scribit & nominat. Diom. Tamē sæpe cōfundūt
 Accidit lræ nom̄ figura. ptās. Nomē ē q̄ dī uel pnūtiat. Figura
 quā scripta aspiciūt ul notat. Ptās at ipa q̄ ab rliqs segregat. Diō.
 Litteræ quibus latini utimur sunt duæ & uiginti. A. b.
 c. d. e. f. g. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z.

Aspiratiōnis est nota: littera autem non est. Neq̄. n.
 uocalis nec consonans potest. Vocalis non est: q̄ ex se
 uocem non facit. Nec semiuocalis: cum nulla syllaba la-
 tina uel græca per integras dictiones in eam desinat.
 Nec muta: cum in eadem syllaba cum duabz mutis bis
 ponatur: ut Phthius. erichthonius. Nulla enim syllaba
 plus duabus mutis potest habere iuxta se positis: nec
 plus tribus consonantibus continuare. Pr.
 Aspiratio est sonus huberius elatus. Vel Aspiratio est
 humani spiritus crassitudo.

Quinq; sunt uocales. a. e. i. o. u. Utimur etiam y græcorum causa nominum.

Vocales ideo dictæ: quod ad scribendas uoces articulas necessaria habentur. Has quãdã sonantes appellat Dio. Consonantes appellantur: quod uocalibus consonantibus cum ipsæ per se nequeant uocem perficere. Pr.

Cõsonantes sũt sedeci. b. c. d. f. g. k. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z. Consonantes diuiduntur in mutas & semiuocales.

Mutæ nominantur ad comparationem bene sonantium quia exigua partem uocis habent.

Semiuocales sunt septem. l. m. n. r. s. x. & z. qua utimur in græcis dictionibus.

Semiuocales dicuntur. quia dimidium eius potestatis habent: sed per se nec syllabam nec plenam uocem faciunt. Dio.

E semiuocalibus duæ sunt liquidæ apud Latinos. l. r. que post mutas positæ in eadem syllaba modo breuem modo longam faciunt syllabam naturaliter breuem: ut Nec tenebris uideo: uidi sed quippe tenebris.

Litteræ propter rerum memoriam inuentæ: ne obliuione fugiant.

De Diphthongis.

Diphthongus est duarum uocalium uim suam seruatum in eadem syllaba complexio. Diphthongus dicta quod dis phthongos hoc est duas uoces comprehendit. nam singulæ uocales suas uoces habent Pr.

Diphthongi quibus nunc utimur sunt quattuor. Au & eu scribuntur & proferuntur: ut Aula. cuterpe. Ae & oe scribuntur & non proferuntur ut sæpe foenum.

Præterea nonnunquam ei græca diphthongo illorum

more sunt usi latini. Verg. i. B. Caucasasq; refert uolucres furtūq; pmethei. Et ibi Vni⁹ obnoxā & furias Aiacis oilci. Itē: lā ualidam iliōei nauē iam fortis achatae. In quibus quidē ei pro unica syllaba & unica diphthongo posuit. quod metroeū scāsio indicat quā diuisis illis litteris fieri non Possēt: Reperitur etiā uetustissimos nostros semper pro ilongo diphthongū hāc scriptitasse ut Puerci. furei: p pueri furi. Legitur etiā uicis & sueis: pro uis & suis.

Ae syllabam Festus ait: antiqui græca cōsuetudine per ai scribebant: ut Aulai. musai. pro aulæ & musæ.

Aulai pro aulæ. est (ut aiunt) diaeresis de græca ratione ueniens. quorum diphthongus resoluta apud nos duas syllabas facit.

De Syllaba.

Syllaba est cōprehēsiō litterarū cōsequēs sub uno accētū & uno spirītu. *plata* Abusiue tamen etiā singularum uocalium sonos syllabas nominamus. Vel Syllaba est uox litteralis que sub uno accentu & uno spirītu adinstanter profertur. Pr.

Syllabæ latine cōnexiones uel cōceptiōes dici possunt quod litteras concipiāt atq; connectant. Diom.

Accidit unicuiq; syllabæ. Tenor. spiritus tempus. & numerus litterarum. Tenor. i. accentus aut sonus acutus uel grauis uel circumflexus Spiritus asper uel lenis. Tēpus unū uel duo. Vnū si uocalis est breuis per se: Velsi etiā una consonans simplex consequitur: ut caput. In longis natura uel positōe duo sunt tpa: ut Dos. ars. Pr.

Numerus litterarum accidit syllabæ quia non minus quã unius litteræ nec plus quã sex litterarũ apud latinos potest inueniri syllaba: ut A ab. ars. mars stans. stirps. Pr.

Dictio.

Dictio est pars minima orationis constructæ idest in ordine posita. Pars autẽ quãtũ ad totius sensus intellectũ. Pr. Dictõnis proprium est per se aliquid significare. Syllaba autẽ nunquã per se aliquid significare potest. Monosyllaba dictõnes possunt esse & syllabæ: non tamen sinceræ. prif. Oratio.

Oratio est ordinatio dictionum congruam sententiam pfectamq; demonstrans. prif.

Oratio aliter est contextus uerborum cum sensu. Cõtextus autem sine sensu non est oratio. Inuenitur tñ & plena oratio in unica dictõne aut syllaba ut Curre lege. dic ubi pfecto tu intelligit. Partes orationis sunt octo. Nomen uerbum participiũ & pronom. quæ declinantur. Præpositõ aduerbium interiectio & confunctio: quæ minime uariantur.

Pars orationis est uox indicans mentis conceptum. Prif. xi.

De Nomine.

Nomen est pars orationis cum casu: corpus aut rem proprie cõmuniterue significans. Proprie ut Roma tyberis. Communiter: ut Vrbs. flumen. Don.

Nomen dictum quasi notamen: ta syllaba mota: quod unamquãq; rem notet. Vel a græco ονομα. Diom.

Cur primo loco nomen secundo uerbũ posuere scriptores artiũ quia nulla oratio sine iis cõpletur quamuis etiã ex pronomine & uerbo constet orationis perfectio: ut Ego ambulo. Item ante uerbũ necessariõ ponitur nomen: quia agere & pati substantiæ propriũ est: in qua est positio nominum e quibus proprietas uerbi. i. actio & passio nascitur Prif.

Accidunt nomini quinque: Species. genus numerus. figura. casus. Species est originalis dispositio dictionis: per quam sit primitiui uel deriuatiui discretio.

Spēs duæ sūt: Primitiua: ut Iul⁹. mōs. Deriuatiua ut Iuli⁹ mōtan⁹
Propriū nominū fm latinos q̄ttuor sūt spēs. Prenomē. nomē. co
gnomē. & agnomē. ut publius. cornelius. scipio aphyricanus. Dō.
Prænomen est quod præponitur nomini uel differētiæ causa uel
q̄ tempore quo Sabinos Romani ascuere ciuitati ad confirman
dam coniunctionem nomina illorum suis præponebant nomi
nibus: & inuicem Sabini Romanorum: ut. A. aulus. P. publius.
T. titi⁹. Cn. cne⁹. Sp. spuri⁹. Sex. sext⁹. T. ul. tull⁹. M. marc⁹. Pr.
Nomen est proprie uniuscuiusq̄ suum: ut Cornelius P.
Nomen est proprium uocabulum singulorum. Mar.
Cognomen est cognationis nomen: ut Scipio. P.
Agnomen est quod ab aliquo euentu imponitur. ut aphyricanus.
Getulicus. Persicus. Creticus. P.
Nomen aut proprium aut appellatiuum.
Proprium nomen est: quod naturaliter uniuscuiusque priuatam
substantiam & qualitatem significat ut Plato. Socrates.
Appellatiuum commune est multorū. ut Animal uirtus. homo.
Appellatiuorum aliud adiectiuum ut Bon⁹. malus. Aliud patro
nomicum: ut Priamides. Aliud gentile: ut græcus. latinus Aliud
patrium. ut Veliternus romanus. Aliud possessiuum: ut. Vxor
uxorius. formica formicinus.
Aliud diminutiuum: ut Rex regulus. ignis igniculus. Aliud de
nominatiuum &c. ut. Fur furax.
Adiectiuum est: quod dicitur propriis uel appellatiuis signifi
cās laudē aut uituperationē aut accidēs: ut Iust⁹ a ut iniust⁹ ipe
tor niger coruus. altum mare. Pr. Adiectiuum dicitur ab adicio
quia appellatiuis aut propriis adici solet ad māifestandam eorū
qualitatem uel quantitatem. ut Bonum animal magnus homo.
Adiectiuū uariatur per tris diuersas uoces. ut Veliternus uel ter
na liternū: Vel per tris articulos. nt Hic & hæc grauis & hoc gra
ue. uel hic & hæc & hoc legens:
Substātiuum uero nomen est illud cui preponitur unus articul⁹
uel duo tantum ut hic animus uel hic & hæc testis.
Patronymicū ē: q̄ a ppriis tm̄modo deriuat patrū noīb⁹ fm gre
cā formā qd̄ qdē significat cū ḡtō primitiui filios uel nepotes: ut
Priamides priami filius uel nepos. Pr.

Possessiuū est quod cum genitiuo principali significat aliquid ex his quæ possidentur: ut;

Regius honor. pro regis honor. pr.

In quo differūt possessiua nomina a patronimicis: patronimica filios uel nepotes significāt. possessiua autem non solum filios: sed omnia quæ possunt esse in possessione. patronimica item a propriis tantummodo deriuantur: possessiua etiam ab appellatiuis. Cæsar cæsareus. Aeneas æneius: & secundum Apuleium æneic⁹ dixit enim Aeneica gens. Mulio mulionicus. pr.

Diminutiū est: quod diminutionē sui primitiui demonstrat: ut Frater fraterculus Homo homuncio. homunculus. homulus. homullulus. res rescula equ⁹ equule⁹. ensis. ensiculus & ensicula. pr.

Denominatiū appellatur a noīe habet enī generalē noīationē oīum formatū quæ a nomīe deriuātur: ut Corylus corvletū. pr. Genus est exploratio sexus. S.

Genera nominum principalia sunt duo: quæ sola nouit ratio naturæ: Masculinum & foemininum. pr.

Cenus a generando dicitur proprie quod generare potest: ut masculinum & foemininum. pr.

Nominum genera sunt septem. Masculinum ut hic pœta. Foemininum ut hæc musa. Neutrum ut hoc regnum. Commune hic & hæc homo. Omne hic & hæc & hoc amans. Epicoenum uel promiscuum: id est subcommune hic passer hæc aquila. Dubium uel incertum hic uel hæc dies.

Numerus est incremētū quātitatis ab uno ad plura pcedēs. Diō.

Numerus est unitatum pluralitas. Phūs. x. Met.

Numeri nominū duo sūt: Singularis ut homo. Pluralis ut hoīes.

Figura est discrimē simpliciu dictionum & cōpositarum Diom.

Figuræ nominum sunt tres: Simplex ut magnus. Composita ut magnanim⁹. Decōposita. i. a cōpositis deriuata: ut magnāimitas

Casus est declinatio nominis uel aliarum casualium dictionum: quæ sit maxime in fine. Pr.

Casus est quidam gradus declinationis a cadendo dictus: quia p eum nomen a prima sui positone inflexu cadit Diom.

Casus sunt sex: Nominatiuus. genitiuus datiuus accusatiuus. uocatiuus & ablatiuus: qui proprius est romanorum.

Recti sunt duo. Nominatiuus & Vocatiuus. Don.
 Obliq sunt quatuor: Genitiuus: datiu⁹ accusatiuus: & ablatiūs. Diō.
 Nominatiuus dicitur quia per eum nominatio fit: ut nominetur
 iste Homerus: iste. Vergilius. Pr.
 Genitiuus dicitur quia generat omnes obliquos sequentes
 Datiuus a dando dicitur ut do homini illam rem:
 Accusatiuus ab accusando: ut accuso hominem.
 Vocatiuus a uoco: ut o Aenea.
 Ablatiuus ab aufero: ut ab Hectore aufero. prif.
 Declinatio est ex uerbo in uerbum uocis commutatio. Var.
 Declinationes nominum quinq; sunt. Prima facit genitiuum sin-
 gularē in ae diphthongon: ut poeta huius poetæ. Secunda in i
 productura: ut dominus domini. Tertia in iis breuē: ut pater pa-
 tris. Quarta in us productam & in u ut hic senatus huius senat⁹
 & hoc cornu hui⁹ cornu. Quinta in ei diuisas syllabas: ut Meridies
 meridiei.

De Verbo.

Verbum est pars orationis cum tempore & persona sine
 casu aut agere aliquid aut pati aut neutrum significans. Dō.
 Verbum a uerberatu aeris dicitur. aere enim lingua uer-
 berato intra palatum oratio promittitur. Diom.
 Verbo accidunt octo. Genus. tempus. modus. species. figura: cō-
 iugatio. persona cum numero.
 Verborum personalium genera sunt quinq;. Actiuum. passiuū
 neutrum commune deponens.
 Actiua dicuntur quia agunt: ut uerbero. Passiua dicuntur quia
 patiuntur: ut uerberor. Neutralia quia nec agunt nec patiuntur:
 ut iaceo. sedeo. Communia dicuntur quia & agunt & patiuntur
 ut amplector Deponentia dicuntur quia deponunt unam signi-
 ficationem uel actiuam uel passiuam & alteram per se retinent:
 ut sequor & letor. & ita a communibus separantur.
 Genus in uerbo dicitur. quia unum generat ex altero: nam actiuo adiectis: r
 & fit passiuū. rursum passiuo adimis r & parit actiuū: ut amo amor.
 Tempus est mensura motus. Philosophus. iiii. phisic.

Tempus est certa dimensio quæ ex cœli conuersione colligitur.
Mac. i. fat.

Tempus est uicissitudo rerum ut Diom. ait. Diuiditur autem in præsens. præteritum & futurum.

Verborum tempora sunt quinque: Præsens quod agit: ut lego. Præteritum imperfectum: quod omissum est & non completum: ut legebam. Præteritum perfectum: quod completum est paulo ante: ut legi. Præteritum plusquam perfectum: quod completum est olim: ut legeram. Futurum: quod imminet: ut legam. S.

Præsens tempus proprie dicitur cuius pars præteriti pars futura est. Cum. n. tempus fluii more instabili uoluitur cursu uix punctum habere potest in præsentibus: hoc est in instanti. Maxima igitur pars eius ut dictum est uel præteritum uel futura est: excepto sum uerbo: quod nos possumus substantiuum uocare. Similem huic uim habent etiam uocatiua: ut Priscianus uocor: nominor. dicor. nunc cupor appellor. Prisc.

Modus in uerbis est diuersa inclinatio animi uarios eius affectus demonstrans. Pr.

Modus a motu dicitur: quod unus moueatur in alterum.

Modi uerborum sunt quinque: Indicatiuus. imperatiuus. optatiuus. subiunctiuus uel coniunctiuus & infinitiuus:

Indicatiuus dicitur: quia per eum indicamus quid agitur.

Imperatiuus dicitur quia per eum imperamus aliis ut aliquid faciant.

Optatiuus quia eget aduerbio optandi ut plenum significet sensum.

Subiunctiuus. quia subiungit sibi aliud uerbum ut perfectum significet sensum.

Infinitiuus quia nec personas. nec numeros diffinit sed omnes tris uno uerbo profert: ut legere.

Spes sunt uerborum duæ: Primitiua ut lego. Deriuatiua ut lucturio.

Figuræ in uerbis sunt tres: Simplex ut cupio. Composita ut concupio. Decomposita ut concupisco.

Coniugatio est consequens uerborum declinationem. Pr.

Coniugatio dicta quod una eademque ratione declinationis plurima coniunguntur uerba.

Coniugationes apud Latinos sunt quattuor: Prima coniugatio in a uel aris effert secundam plonam presentis: ut Amo as & amor aris. Secunda in es

uel eris productam ut Doceo doces & doceor doceris. Tertia in is uel eris correptam: ut Lego gis & legor geris. Quarta in is uel iris productam ut Audio audis & audior audiris.

Maiores olim omnibus coniugationibus Imperatiuo biam addebant. & faciebant in perfectum indicatiui: quod adhuc in tribus obseruatur. In quarta etiam e additur: ut Nutri nutriebat. Dixit ergo antique poeta in sexto. Lenibat dictis animuna: pro leniebat. ut Squamis auroq; polibat: pro poliebat. S.

Persona est rationalis substantia qua sermo exercetur. Diom. Sunt persone uerborum tres: Prima est qua dicit ut lego. Secunda cui dicitur ut legis. Tertia de qua dicitur ut legit. Don.

Numeri uerborum duo sunt: Singularis ut lego. Pluralis ut legim⁹
De Participio.

Participium est pars orationis qua pro uerbo accipitur: ex quo etiam deriuatur: genus & casum habens ad similitudinem nominis: & accidentia uerbo absque discretionem personarum & modorum. Pr.

Participium inuentum est: ut in noatiuo quod sine coniunctione profertur cum alio uerbo: ut Legens doceo. pro lego & doceo: Pr. xi. Accidit participio sex: Gen⁹ casus. tps. significatio numer⁹ & figura. Genera participiorum sunt quattuor: Masculinum ut doct⁹. Ecce minum ut docta. Neutrum ut doctum. Oe ut hic & haec & hoc docens. Participia sex casus habent ut nomina.

Tempora participiorum sunt tria: Praesens cum imperfecto: ut amans & docens. Perfectum cum plusquam perfecto ut amatus. Futurum ut amaturus & amandus.

Significationes participiorum sunt quinque: Actiua passiua. neutra. communis & deponens.

Numerus participiis accidit: Singularis ut amans: Pluralis ut amantes. Figurae duae sunt participiorum: Simplex ut faciens.

De composita ut efficiens Nam deriuatur a composito uerbo efficio. Si enim participia ipsa per se componantur non prius uerbis compositis transeunt in nominum uim: ut Nocens innocens.

Omnia praeteriti temporis participia terminantur in tus: ut amatus. Citus ut doctus. Prus ut raptus. Stus ut questus. Sus ut risus. Xus ut flex⁹. Futuri participium in rus finitur: ut amaturus. & in dus: ut amandus.

De Pronomine.

Pronomen est pars orationis quæ pronomine proprio uniuscuiusque accipitur: personalisque finitas recipit. Pr. Pronomen dictum quia fungitur officio nominis. S. Pronomini accidunt sex. Species genus. numerus. figura. persona. & casus.

Species duæ sunt. Primitiua: ut ego mei. Deriuatiua ut meus. Pronominum alia demonstratiua: ut Ego nos: tu uos. hic. iste. Alia relatiua ut is sui. Alia relatiua & demonstratiua: ut Ille. ipse. Prif. Hic præponitur. Is autem subiungitur: ut si dicam: Aeneas fuit filius. Veneris: is qui uicit turnum. Pr.

A genitiuo plurali nostrum uel nostri deriuatur noster & nostras. A genitiuo uestrum uel uestri deriuatur uester & uestras.

Queritur nunc cur nostras & uestras a plurali tantummodo deriuantur. Ad quod respondendum quod patriam seu gentem significant. patria autem uel gens unius esse non potest sed semper multorum possessio. Itaque nostras dicimus qui est a nostra patria uel gente: quam multi possidemus. Pr.

Personæ pronominum sunt tres prima ut ego secunda ut tu Tertia ut ille.

Genera pronominum sunt quinque Masculinum ut hic Fœmininum ut hæc. neutrum ut hoc. Commune ut nostras & uestras. Omne ut ego & tu.

Figura pronominum duplex est: simplex ut iste ista istud. Is ea id Composita ut istic istec istoc uel istuc & idem eadem idem:

Numeri duo sunt: singularis ut ego. tu pluralis ut nos uos.

Casus pronominum sunt sex ut in nomine.

Tu meus. noster & nostras uocatiuum casum dumtaxat e pronominibus habent quia secundæ personæ adiungi possunt. Alia uero possessiua pronomina: quia secundæ personæ iungi non possunt carent uocatiuo.

Modi declinationis pronominum sunt quatuor: Primus modus facit genitiuum in i uel in is & datiuum in i ut ego mei uel mihi mihi. Secundus facit genitiuum in ius: & datiuum in ius: ut Ille illius illi. Tertius uariatur secundum primam & secundam nominum declinationem. ut Meus mea meum. Genitiuo mei meæ mei. Quartus secundum tertiam flectitur. ut nostras nostratis.

De præpositione.

Repositio est pars orationis indeclinabilis quæ preponitur aliis partibus orationis uel appositione ut in templo: uel compositione ut impius Præpositio aliis partibus orationis præposita si significationes earum aut mutat. ut doctus indoctus aut cõplet ut facio pficio aut minuit ut rideo surrideo. prisc. Præpositioni accidunt tria: Casus figura & ordo. Casus accusatiuus & ablatiuus Figura simplex ut abs Composita ut absq; Ordo præpositiuus ut sine. Subiunctiuus ut tenus. Don.

Præpositiones uel sunt unius syllabæ: uel duarum: uel trium: ut i intra secundum. Proprium præpositionis est nihil certum per se posita sine aliis partibus orationis significare posse. presertim de monosyllabis: ut ad ob per præ ab abs cum de e ex. Nec non in quibusdam dissyllabis: ut ante præter: Hæ enim ad sensum sequentium significationes suas accommodant.

Præpositio quæ ad compositionem transierit: aut uim suam retinet: ut induco aut mutat ultimam litteram: ut sufficio aut pdit ut coeo. S. Præpositio dicta quoniam loquendo præponitur dicimus enim Ante templum est non templum ante est. S. Sed tenus ait Don. propter euphoniã subicitur ut pubetenus. In plurali genitiuo post ponit: ut laterum tenus Ouid. Met. ult. dixit Pectoribusq; tenus.

De Aduerbio

Aduerbiũ est pars orationis quæ adiecta uerbo significationem eius aut cõplet. aut mutat: aut minuit ut lam faciam: non faciam. parum faciam. Don.

Aduerbiũ quasi ad uerbum dicitur: Semp enim adiciẽ uerbo. Accidunt aduerbio Species significatio & figura. Species duæ sunt. Primitiua ut Clam. sæpe satis. Deriuatiua ut Clanculum sæpius. satius.

Figuræ aduerbiorum sunt tres Simplex ut Diu. huc. Cõposita ut interdiu. adhuc. Decõposita quæ a cõpositis deriuat. ut efficaciter. Significatio aduerbiorum diuersas species habet. Sunt enim ad uerbia temporis: ut pridem. nunc. Sunt loci &c.

Præpositio sep aratim aduerbiis non applicabitur: quãuis legerimus: desursum. desubito. der repente exinde & abusq; & de hinc. Sed hæc tanquam unam partem orationis sub uno accentu pronũtiabimus. Don. Se ruius etiam idem asserit scribens. Nemo enim dicit de sero. de modo. Vnde nec de mane dicere debemus: sed

dicēdo de p̄rio mane p̄positio nō uidetur iūgi mane sed primo.

De Interiectione.

Interiectio est pars orationis interiecta aliis partib⁹ orationis ad exprimendos animi affectus. Do.

Interiectioni accedit significatio tantum. Diom.

Interiectio diuerfas habet significaciones. Gaudii ut euax: Doloris ut heu ah. &c.

De Coniunctione.

Oniūctio est pars oratōis inēctēs ordināsq; sniam Diō. Cōiūctio dicta q̄a cōiungit elocu tōes. ut ego & tu eam⁹ Cōiūctōes duas separatas naturaliter nemo cōiūgit Sed hoc plerunq; a poeti scā metri fit. ut Multa quoq; & bello passus ergo hic una uacat sicut alio loco, Dixitq; & p̄lia uoce diremit. S. Prisc. autem. vii. de. xii. car. inquit quoq; eo loco necesse esse pro similiter accipi. Cum sequatur. &.

Coniunctioni accidunt tria: Potestas. figura. ordo. Diom.

Potestas coniunctionum in quinq; diuiditur species. Est enim copulatiua: ut Et q; sed enim.

Disiunctiua ut aut ue uel. Expletiua: ut quidem equidem. Causa lis: si tam & si quamobrem. Rationalis. itaq; qua propter quoniā ergo iccirco. Diom.

Figura est qua apparet an simplex sit ut nā. An cōposita ut nāq;.

Ordo coniunctionum est triplex. Aut. n. p̄æponūtur. ut at ast.

Aut supponūtur ut q; autē. Aut cōmunes sunt: ut ergo igit̄. Dō.

FINIS.

Impressum Mediolani. Per magi strū. Leonardum pacchel. An no. M. CCCCLxxxxyiii. die. xxi. octōbris.

Inc
298

